

Todur Zanet

nde

açlık urbanları

Türkçeye Çeviren
Abdulkerim Dinç

116

Topler Janet
Agar Resonator
, Subat

Blank lined area for notes.

Sayın Başkan
Nikolai Formozov

Todur ZANET

AÇLIK KURBANLARI

(Oyun 3 perde)

Türkiye Türkçesine aktaran

Abdulkerim DİNÇ

Açlık Kurbanları
(Oyun 3 Perde)
Todur Zanet

Gece Kitap: 01 • Edebiyat: 01
Editör • Doç. Dr. İsmail Doğan
Çevirmen • Abdülkerim Dinç
Kapak Tasarım - Dizgi • Ferhat Çakır
Birinci Basım • © Şubat 2014
ISBN • 978-605-4811-66-3

© copyright

Bu kitabın yayım hakkı Yason Yayıncılık' a aittir.

Kaynak gösterilmeden alını yapılamaz. İzin olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

GECE KİTAP, Yason Yayınevi Yan Kuruluşudur.

İleri Akademi
Degol Caddesi 45/F
Sertifika No: 25486
e-posta: yasonyayincilik@gmail.com
www.altinpostyayincilik.com

Baskı & Cilt
Sözkesen Matbaacılık
(0.312) 395 21 10

Todur ZANET

AÇLIK KURBANLARI

(Oyun 3 perde)

Türkiye Türkçesine aktaran

Abdulkerim DİNÇ

GAGAUZ MİLLİ ARHİVİ

No

806

«CENTRUL DE CERCETĂRI
ȘTIINȚIFICE AL GAGAUZIEI»

НИЦ ГАГАУЗИИ
ИМ. М.В. МАРУНЕВИЧ

GAGANUS MILLI ANKHA

№

«CENTRUL DE ERIGETIM
STINTIFIC AL GAGANUS»

III B TAY 2011

№ 118 / 2011

İÇİNDEKİLER

1. SUNUŞ

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN

2. BİRKAÇ SÖZ

Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH

3. AÇLIK KURBANLARI HAKKINDA

Abdulkerim DİNÇ

4. TODUR ZANET

Abdulkerim DİNÇ

5. AÇLIK KURBANLARI MEZARLARINDAN BAARERLER

Todur ZANET

6. AÇLIK KURBANLARI

Oyun

SUNUŞ

Moldova, Ukrayna, Bulgaristan gibi Doğu Avrupa ülkelerinde yaşayan ve bizim gibi Oğuzlardan gelen Gagavuz Türkleri Ortodoks Hıristiyandır. Toplam nüfusları 250 bin kadardır.

Tarihî kökleri, 4. yüzyıldan itibaren Karadeniz'in kuzeyinden Balkanlar'a akan Hun, Uz (Oğuz), Kuman-Kıpçak ve Peçenek Türklerine kadar uzanmaktadır. Daha sonra Keykavus'la birlikte Dobruca'ya yerleşen Selçuklu Türklerinden ve Saru Saltuk'la Balkanlar'a uzanan gazi dervişlerden bazıları zaman içinde Hıristiyanlaşmış ve bunlar da Türkçe konuşan Oğuzlar olarak daha önceden Hıristiyanlaşmış Türklere katılmışlardır.

14. yüzyılda Yıldırım Bayezid'in Dobruca bölgesini ele geçirmesinden itibaren Osmanlı Devleti'ne katılan bu Türkler, başlangıçta Müslüman Türklere verilen bütün haklardan yararlanmışlar ve 1812'de Rusların yaşadıkları bölgeleri ele geçirmesine kadar da Osmanlı tebası olarak kalmışlardır.

1930'lu yıllarda Hamdullah Suphi TANRIÖVER'in Romanya'da elçilik görevine atanmasının ardından Türkiye, Gagavuzları yeniden keşfetmiş ve Atatürk döneminde Gagavuzlarla yakından ilgilenilmiştir. Bazı Gagavuz gençleri eğitim görmek için Türkiye'ye gelmişler ve Türk öğretmenler de Gagavuzların eğitimi için Basarabya bölgesine gönderilmişlerdir. II. Dünya Savaşı çıkınca iki taraftan da evine dönemeyenler olmuştur.

Todur Zanet'in Açlık Kurbanları adlı eserinde anlattığı olayların yaşandığı yıllarda Sovyet sistemi, diğer bütün Türklerle olduğu gibi, Gagavuzlarla da ilişkimizi bitirmişti.

1990'lı yıllarda Sovyetler Birliği dağılınca diğer kardeşlerimiz gibi Gagavuz Türkleriyle de yeniden kucaklaştık.

Bu sefer de TİKA Gagavuzlara sahip çıktı. Gagavuzlara televizyon ve radyo yayını, gazete ve dergi basımı için destek verdi. Komrat'taki Gagavuz Devlet Üniversitesi'ne öğretim üyesi gönderdi.

İşte böyle bir görevle Gagavuz Yeri'ne doğru yola çıkarken, yol arkadaşlığı, daha sonra da gönül dostluğu yaptığım A. Kerim DİNÇ ile birlikte Gagavuz kardeşlerimizi tanımaya çalıştık. Onları evlerinde ziyaret ettik, sofalarına oturduk, aileleri ile tanıştık. Elimizden geldiği kadar Türkiye'nin dost elini bu kardeşlerimizin üzerinde hissettirmeye çalıştık. Ben bir dönem çalıştıktan sonra üniversiteme döndüm. Ancak A. Kerim DİNÇ kardeşim Gagavuz Yeri'ndeki görevine ve hizmetlerine devam etti.

Bir bilim ve sanat adamı olan A. Kerim DİNÇ, Gagavuzlarla ilgili çok önemli çalışmalara imza attı. Todur ZANET'in bu kıymetli tiyatro eserini Türkiye Türkçesine aktararak bu güzel çalışmalarına bir yenisini ekledi. Gagavuz Türklerinin ve edebiyatlarının Türkiye'de tanınmasına katkıda bulunacak bu eserinden dolayı kendisini tebrik eder, başarılarının devamını dilerim.

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN

BİRKAÇ SÖZ...

Todur Zanet'in Açlık Kurbanları isimli oyununu okuduktan sonra uzun süre kendime geledim. Trajik bir olay, nefis bir üslup, vurucu ifadeler... Zanet'in şiirleri gibi oyun yazarlığı da onun değerli bir edebiyatçı olduğunun delili. Okumaya başladığımız kitap sizi Türk tarihinin karanlık dönemlerine doğru alıp götürüyor. Bir Gagauz köyü, bu köyde bir aile... Bu Gagauz ailesinin trajedisini okurken bütün Gagauzların yaşadıkları da gözünüzde canlanıyor. İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından gelen açlık ve kıtlık yılları... Sovyetler Birliği, insanların elinde avucunda ne varsa alıyor, binlerce insan açlıktan kırılıyor. İki yıl içinde Gagauz nüfusun yarısı yok oluyor.

Açlık Kurbanları, gerçek olaylara dayanan önemli bir eser. Oyunun kahramanlarını Zanet yakından tanıyor. Çünkü onlar Kongaz köyünden; onun ailesinden, yakınlarından birileri. Acılarını hâlâ hissediyor, yaşıyor.

Oyunu okurken 1991 yılının nisan ayını hatırlıyorum. Henüz Sovyetler Birliği dağılmamış, can çekiyor. Türkiye'den küçük bir grupla Gagauz sempozyumuna gidiyoruz. Çadır'a... Daha önceden ismen tanıdığımız Gagauz yazarlarıyla karşılaşılıyor, tanışıyor, kucaklaşıyoruz. Toplantı henüz devam ederken eşimle birlikte kendimizi Todur Zanet'in arabasında buluyoruz. Henüz otuz yaşlarının başlarında olan Zanet'in yanında altmışlarında ihtiyar delikanlı Nikolay Baboğlu... Zanet direksiyonda,

Bucak bozkırlarında bilmediğimiz bir yöne doğru gidiyoruz. Bu arada ilk defa tanıştığımız bu iki insanla heyecanlı bir sohbe talıyoruz. Biraz sonra rahmetli Baboğlu ile bir koro oluşturup “Varna gibi kale yoktur / İçinde tımarı çoktur / Varna’ya imdat yoktur / Biz Varnalıyız ağalar / İmdat Varna’ya” diye başlayıp giden bir Varna türküsü tutturuyoruz. Bu türküyü yayımlayan Baboğlu’na itiraz ediyor, komünizm etkisiyle türkünün kimi yerlerini değiştirdiklerini anlatıyorum. Kabul ediyor. Ne kadar sürdüğünü bilmediğim yolculuğumuz Kongaz köyünde sona eriyor. Zanet, “Burası benim köyüm, şurası annemin evi” diyor köyün içinde ilerlerken. Yolumuz mezarlığa doğru... Birkaç dakika sonra köyün mezarlığına varıyoruz. Zanet başlıyor anlatmaya 1946-47 yıllarında Sovyetler Birliği’nde meydana gelen kıtlık ve açlık günlerini, en çok da Gagauzların etkilendiğini... Ölen insanların topluca gömüldükleri bir çukur gösteriyor, gözleri yaşlı. Heyecanla, o günleri yaşamış gibi anlatıyor anlatıyor. Biraz ilerdeki ninesinin mezarına ilerliyoruz. Zanet kendinden geçerek dua ediyor; dualarını, Allah’a yalvarışlarını biz de duyuyoruz. Ninesine teşekkür ediyor kendilerine yaptıklarını anarak.

Zanet açlık kurbanlarının defnedildiği bu mezarlıktan ayrılmak istemiyor. O kadar çok hikâye dinlemiş ki bu insanların feci sonlarıyla ilgili, ölenlerin ruhları onu duyduklarını gelecek nesillerin bu trajediyi öğrenmeleri için zorlamış olmalı. Zanet içindekileri bir bir döküyor ve birkaç yıl sonra bu güzel oyun ortaya çıkıyor.

Zanet, Gagauzların yaşadıkları trajediyi ve sebeplerini doğru yorumluyor. Satkın insanların her toplumda olduğu gibi Gagauzlarda da bulunduğunu üzerine basa basa ifade ediyor, haykırıyor. Kimi aydınların, yönetici-

lerin Gagauz tarihinin bu karanlık sahnelerini bugünkü nesillerden sakladığını, öğrenmelerini istemediği durmadan dinlenmeden söylüyor.

Todur Zanet, susmayan, susturulamayan, ömrünü Gagauz davasına harcayan cesur bir aydın. Geçmişte ve günümüzde olup bitenleri enine boyuna değerlendiriyor, düşüncelerini apaçık söylemekten hiç korkmuyor. Yıllar sonra yazılacak Gagauz edebiyatı tarihi Zanet'i anlatırken şiirleri, oyunları ve Ana Sözü'ndeki çabalarından başka Gagauzların dünyada var olma mücadelesindeki gayretlerinden de bahsedecektir. Karaçoban, Tanasoğlu, Baboğlu, Köse, Kuroğlu gibi isimlerin yanına onun ismi de altın harflerle yazılacaktır. Çünkü bu isimler gibi, Zanet de Gagauz tarihini hem arayan hem yazan isimdir.

Açlık Kurbanları adlı oyun teatral değerinin yanında Gagauz tarihine dikkat çekmesiyle de önemli bir eserdir. Türkçeye aktarılması bu anlamda bir kazançtır. Ayrıca Türk coğrafyasının başka taraflarından süzülüp gelen bu eserler aracılığıyla Türk dünyası birbirini daha iyi tanıyacak ve soydaşlarının derdiyle dertlenecektir. Bu görevi üstlenerek Açlık Kurbanları'nı Türkçeye kazandıran Abdulkerim Dinç, bu anlamda teşekkürlere layık bir işi başarmıştır.

Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH

AÇLIK KURBANLARI HAKKINDA

*“Böyle evlâtlarla yok
olmayacaksınız bay Miti!..”*

Soykırım deyince akla hemen Yahudiler gelir.. Dünya edebiyatında Yahudi soykırımı ile alâkalı binlerce film çekilmiş, tiyatro eseri sahneye konulmuş, roman, hikâye ve şiir kaleme alınmıştır. Ermenilerin, Doğu ve Güney Doğu Anadolu’da Türklere uyguladığı soykırım ise ters yüz edilmiş, Türklerin aleyhine bir silah olarak kullanılmıştır. Öyle ki, Ermenilere ağıt yakan Türk yazarları bile çıkmış, bu ağıt yakıcılar büyük şöhret kazanmışlardır.

Stalin döneminde özellikle Kırım Türklerine, Ahıska Türklerine uygulanan soykırımı kimseler hatırlamaz bile... Ve hatta günümüzde medenî Avrupa, Ermenilerin Karabağ’da Azerbaycan Türklerini vahşice katletmesine gözlerini sımsıkı kapatmıştır. Azerbaycan’ın yüzde yirmisi hâlen Ermeni işgâli altında değil mi? Hemen kapılarının önünde Boşnakların kitleler hâlinde imhasına aynı medenî dünya kulaklarını tıkayıp, gözlerini kapatmadı mı?

2001 yılında Gagauz Eri’nin Kiriye köyünde açlıktan ölen Gagauz Türklerinin hatırasına dikilmiş ve Todur Zanet’in mısralarının kazındığı Anma Taşını ziyaret etmesem Gagauz Türklerine uygulanan soykırımdan haberim bile olmayacaktı. Daha sonra Nikolay Baboğlu’nun hatıralarından 1946 - 1947 yıllarında yaşanan açlığı, aç-

lık yoluyla Gagauz Türklerine uygulanan soykırımı okumuştum. Hatıralarında o günleri şöyle anlatır Baboğlu: „1946 – 1947’inci yıllarda çektiydi bir çirkin açlık, angısı gidardı bütünnä Basarabiyada, açlık kopettiydi diil yokluk hem kıtlık beterinä, ama Stalinin insan öldürücü politikasından hem onun yaltıkçı kuyrukçularından. Potapovlar raykomlardan hem Budilovskilär upol-minzaglardan süpürdüydülär insannarın tavannarından bitki kesmikli tenecikleri da, çalışırdılar birär altın yıldız düşsün güüslerinä, tamannardılar ikişär üçär plan „sev-gili“ devletä brakıp ardlarında binnärren açlıktan öläן uşakların hem ihtyarların skeletlerini. O zor zamanda Çorbacılardan birisi çıkmadı da desin terekä yok, zaima para yok, milletin gelecää kaybelmää gider! Beki onnari uuradaceydılar kaba skannelerindän, ama kurtulaceydi millet. Onnara taa kolaydı görmää gezek ölüleri, görmää nasıl insannar kedileri hem köpekleri iirdi, nasıl kanibalızma da çektiydi, ama buyurucular yukarsının önündä çalışırdılar biri – birindän taa metin çıkmää. O yıllarda açlıktan öldü Gagauz halkın yarısı – uşakların taa çoyu, karılar, ihtyarlar. Bändim o vakıtlar üüredici Kıpçak küüyün ikinci Kenarkı Şkolasında. 1946. yılın senteabri ayında birinci klasıma yazdıydım 36 uşak, ama açan üüretmä yıl bitti 1947. yılın may ayında klasımda kaldı sade 4 uşak. Kalanı hepsi öldü benim gözüümün önündä. Bakmadan ona ki bän can acısından tutuşurdum da yalınan yanardım bu kabaatsız cannar için, kendim hiç yoktu neylän onnara yardım edeyim, dofturlar beni kendimi distrofik yazmıştılar (üüredici distrofik) sayılar açlıktan hasta.“ (Nikolay Baboğlu, Publîtistika Yazılarından, Kişineu 2000, s. 8-9)

Elinizde tuttuğunuz oyunun üçüncü perdesinde,
Peti: “Böyle evlâtlarla yok olmayacaksınız, bay Miti!..”

der. Evet, o trajik günler, Gagauz mankurtlarının ihanetleri, oyunun kahramanları olan Yançu ailesini yok etmedi ve Yançuların ortanca oğlu Todur, o felâket günlerini kaleme aldı.

Açlık Kurbanları ile tarihin bir dilimi, bir halkı yok etme plânları, nisyana gömülme kurtulmuştur. San'atın gücü ile 1946 - 1947 yıllarında yaşanan acılar hafızalarda daima yaşayacak, Gagauz aydınlarına, Gagauz gençliğine geleceği belirlemede güç kaynağı olacaktır. Açlık Kurbanları küçük bir halkın yaşadığı tragedya olarak görülebilir ama esere derinlemesine dikkat edilirse orada insan ve insanlık onuru vardır.

Gagauz Türklerinin yazılı edebiyatı 1950'lerden itibaren başlar. Henüz emekleme halindeki bu edebiyatta Todur Zanet'in adı farklı bir yer tutmaktadır. O, bir Gagauz önderi, mücâdeleci bir Gagauz aydını olmasının yanında şâir, yazar ve gazetecidir.

Gagauzların dramatik edebiyatı da zengin değildir. Diyonis Tanasoğlu'nun Oğlan hem Lenka, Nikolay Baboğlu'nun Mumlar Saalık İçin ve Todur Zanet'in Açlık Kurbanları ve Büülü Maaza baş eserlerdir. Bunlar dışında Gagauz dramatik edebiyatı olarak ancak bir kaç eser sayabiliriz.

Ümid ederim ki, Gagauz Türklerinin tiyatro eserleri Türkiye Türkçesine kazandırılır ve sahnelerimizde de temsil edilmeye başlanır.

Zanet'in kaleme aldığı, "AAÇLIK KURBANNARI MEZARLARDAN BAARÊRLAR! (60 YIL GEERİ GAGAUZLARA KARŞI SOYKIRIMI (GENOËİD) YAPIL-

DI)” başlıklı yazıyı olduğu gibi ilâve ettim. Bu yazı eserde anlatılan hadiseleri kavramamıza yardımcı olacaktır. Yazıyı, Türkiye Türkçesine de aktarabilirdim. O trajik günler ancak yine o halkın söyleyişleriyle ifadesini bulur diye düşündüm. Hem de, Gagauz Türkçesinin yine Gagauzların ifadesiyle “şıralı” ifade tarzıyla herkesin tanışmasını arzu ettim... Bilinemeyecek birkaç kelimeyi de metnin hemen arkasına ilâve ettim.

Değil 1946 -1947 yılları arasında Gagauz Türklerine uygulanan soykırımı, bir halkın açlıkla imtihanını, Türkiye’de pek çok kişi Gagauzların isimlerini bile duymamıştır.

Todur Zanet’in bu oyunu ile Türk okuyucusu hem Gagauz Türklerinin kültürel kimliklerini, millî karakterlerini tanıyacak hem de sahifeler arasında bu acıya ortak olacaktır...

Abdulkerim Dinç

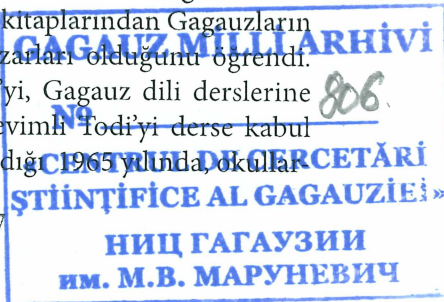
TODUR ZANET

1958 yılının Kirez ayının yani Haziran ayının 14'ünde Moldova Cumhuriyeti'nin güneyindeki Kongaz köyünün büyük ve çalışkan bir ailesinde bir erkek çocuğu dünyaya geldi. Bu büyük ve çalışkan aile köyde Todur Yançular olarak tanınırlardı. Zira bu evde doğan çocuklara özellikle, Todur yahut Yançu (İvan) adları verilir. Yeni doğan çocuğa da dedesinin adını verdiler: Todur.

Todi'ye adeta babaannesi Ekaterina İvanovna anelik etti. Çünkü babası ve annesi gece gündüz bir parça ekmek kazanmak için çalışırlardı. Babası İvan Födoroviç demirci dükkanında, annesi İvanna Dimitrievna ise kiremit fabrikasında çalışırdı.

Todi'nin babaannesi, uzun kış gecelerinde gaz lâmbası ya da fener ışığında, yün eğirip, çorap örerken Gagauzların geçmiş zamanlarda yaşadıkları acıları anlatırdı. Gagauzların masal zamanlarını anlatırdı. Küçük Todi, ilk Gagauz türkülerini, manilerini, masallarını, bilmecelerini babaannesinden işitti. Öğrenci olduktan sonra, Gagauz Türklerinin geçmişine dair babaannesinin anlattıklarını teybe kaydetti.

Todur'un küçüklüğünde okullarda Gagauz Türkçesi öğretilirdi. Ağabeylerinin kitaplarından Gagauzların bir dili, edebiyatı, Gagauz yazarları olduğunu öğrendi. Bazen ağabeyleri küçük Todi'yi, Gagauz dili derslerine götürürler; öğretmenler de sevimli Todi'yi derse kabul ederlerdi. Todi'nin okula başladığı 1965 yılında, okullar

dan Gagauz dili eğitimi kaldırılmıştı.

Zanet ailesinin biri kız, dördü erkek beş çocuğu vardı. Todî ortancaydı. O zamanlar hem ekonomik hem sosyal anlamda büyük sıkıntılar yaşıyordu. Küçük Todî, ağabeylerinden kalan elbiseleri giyinirdi. Beşinci veya altıncı sınıfta bir kış günü, sınıfa bir keptar (yünü içe gelecek biçimde koyun veya kuzu derisinden yelek) ve beline sarılı dedesinin kuşağı ile geldi. Ders başladı. Küçük Todî'yi sınıfın karşısına çıkararak öğretmeni: "Çıkar bu çingene elbiselerini" diyerek öğrencilerin huzurunda hakaret etti. Çingene elbiseleri dediği Gagauzların millî giysisiydi. Bu, Todur Zanet'in Gagauz olduğu için yaşadığı ilk baskı, ilk hakaretti. Daha o zaman, Gagauzların da bu dünyada kendilerini yaşayabilecekleri bir yerleri olması gerektiği düşüncesi o saf çocuk zihnine yerleşti.

1975 yılında orta eğitimini tamamladı.

1976-1981 yılları arasında Kişinev Politeknik Enstitüsünde mühendislik eğitimini tamamladı.

İlk şiiri "Mali"yi 1977 yılında yazdı.

Kişinev'de üniversite eğitimi alırken sık sık uğradığı Mihail Kolsa'nın evinde Gagauz müziği ile tanıştı. Bu evde Gagauz kültür özerkliği için o gün devrim kabul edilecek düşüncelerini ifade etmeye başladı.

Todur Zanet, daha çocukluğundan itibaren kendisini, Gagauz kültürüne ve Gagauzluğa adanmıştı.

1986 - 1990 yılları arasında, Gagauz Türkçesi ile "Bucaan Dalgasında" radyo ve televizyon programını hazırladı.

1988 -1994 yılları arasında ve 1999'dan bugüne kadar, ilk Gagauz gazetesi olan "Ana Sözü" gazetesini ve çocuklar için gazetenin ilâvesi olan "Kırlangaç" dergisini yayımcısı, baş redaktörü, yazarı, muhabiri, fotoğrafçısı ve dağıtımcısı olarak çıkardı ve maddî zorluklarla çıkar-maya devam ediyor.

Todur Zanet, çalışmaları ve başarılarından dolayı, 1989 yılında SSRB ve Moldova Jurnalist Birliklerine üye olarak kabul edildi.

1990 yılında ise, SSRB ve Moldova Yazarlar Birliği üyesi oldu.

Todur Zanet'in yazdığı Gagauz Millî Marşı, Gagauz Halk Kongresi tarafından Gagauz Cumhuriyetinin millî marşı olarak 411 oyla kabul edildi.

Gagauz edebiyatı, basını ve kültürüne hizmetlerinden dolayı, 1992 yılında Türk Dünyası Yazarlar Birliği'ne kabul edildi.

Todur Zanet, Gagauzların Lâtin alfabesine geçmesi için büyük çalışmalar yaptı. "Ana Sözü" gazetesinin sayfalarında sütun sütun bu yazılardan örnekler verdi. 25 Eylül 1993 tarihinde Lâtin alfabesi ile ilk Ana Sözü'nü çıkardı. Bu tarihten itibaren Ana Sözü Lâtin alfabesi ile çıkmaktadır.

Todur Zanet, 1991 - 1993 yılları arasında, Kişinev Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Gagauz aktörlerine Gagauz Türkçesinin diksiyonu konusunda dersler verdi. Bu çalışmaları sırasında Gagauz Türkçesine çeşitli oyunlar çevirdi. Bunların arasında "Bayazid" (Jan RASSİN, manzum oyun), "Kaynana iki gelinnän" (E. GHEORGİTA),

“Cumêrtesi avşamneen...” (M. BACÏEV). Bayazid çevirisi Moldova Devlet Televizyonu tarafından filme çekildi. Eser, Televizyonun “Altın Fondu” arşivinde muhafaza edilmektedir.

Şâir, gazeteci Todur Zanet, iki oyun kaleme aldı. “Aaçlık Kurbannarı” (1998 yılında) ve “Büülü Maaza” (2004 yılında) Gagauzların biricik tiyatrosu olan Mihail Çakır Gagauz Milli Teatrosu tarafından sahnelendi

Gagauz Devletinin kurulması ve Gagauzluk için verdiği mücâdelelerden dolayı, 2000 yılında Gagauzya Halk Topluğu tarafından “Devlet Nişanı” ile taltif edildi.

Edebiyat ve gazetecilik çalışmalarından dolayı, 2003 yılının Mayıs ayında, Amerika Birleşik Devletleri'nin Kentucky Eyaleti'nin Louisville şehrinin hemşehrilik beratı verildi.

Todur Zanet'in şiirleri 1989 yılından beri, “Zamanêêrsın, evim!” (1989, 1990), “Karımcalık” (1989), “Böcecik” (1991), “Akardı batıya güneş” (1993), “Gıdırdêêr kafamın çarkları” (1993), “Akar yıldız” (1998) adlarıyla yayımlanmıştır.

Tiyatro oyunlarını topladığı eserinden dolayı, Uluslararası Kitap Sergisi'nde, Moldova Milli Kütüphanesi tarafından ödül verildi.

Açlık Kurbanları isimli oyunu Romenceye çevrildi ve 2006 yılında Viata Besarabiei dergisinde yayımlandı.

Çocuklar için yazdığı “Böcecik” kitabı Moldova Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından eğitime başlangıç

ve alt sınıf öğrencileri için ders kitabı olarak kabul edildi.

“Şen oynêêr gagauzlaar”, “Yaşa, halkım!”, “Vatan”, “Koy adımı...”, “Sân Çadır, gözâl Çadır”, “Sana sevdam”, “Saugun”, “Zamanêêrsın, evim!”, gibi, şiirlerinden pek çoğu bestelendi ve çoğu halk türküsü olarak dillerde dolıştı.

Kişinev’de bir apartmanın bodrum katında Ana Sözü’nü imkânsızlıklar içinde çıkarmaya devam eden Todur Zanet, roman, tiyatro ve senaryo projelerini gerçekleştirmek için özellikle Türkiye’den ve TİKA’dan destek bekliyor.

AAÇLIK KURBANNARI MEZARLARDAN BAARËRLAR!

(60 YIL GEERİ GAGAUZLARA KARŞI SOYKIRIMI
(GENOİD) YAPILDI)

Todur ZANET

Altmış yıl geeri 1946-1947 yıllar kışı Sovet Sistemasının tarafından Gagauzlara karşı zorlan açlık yapıldı. Bununnan Gagauzların soykırımı (genoïdi) başladı. Açlığın ardına lagerlär, Sibirä kaldırılmak, erindä kurşuna urmak geldi. Bütün bu hayırsızlıklar Gagauzların 40% zorlan mezarlara soktu. Ukraynada bulunan Bolboka (Kotlovina) küüyünün 60% insannarını (sade açlık!) biçti. Düşünün kendiniz: bu küüdä 5500 candan 3300 (üç bin üçyüz) açlıktan ölmüş.

Aala Gagauzum! Aala. Bunnar senin duumamış yazıcıların, türkücülerin, bilgiçlerin, resimcilerin, gelecään. Aala zerä, açan küülerimizin üstündän ölüm borannarı geçärdilär, açan insannar açlıktan fidannarın kabuklarını kemirärdilär, kedileri hem köpekleri iyärdilär, halkımıza, insanımıza hiç biricii yardım gelmedi. Ecel Gagauzları kosaylan biçärdi. Ayozlar da etiştirämärdilär cannarı sepetlerä toplamaa, zerä o sepetlär pek tez dolardı. Ayozlar da buna şaşardılar.

Büün, 60 yıldan sora, kimä sa o titsi günnär masal gibi geler, ama bu masal diil. Bu Gagauzların sancısı, XX-ci üzyılda bizim en büyük tragediyamız. Zerä olmaydı

1946-1947-ci yılların açlıq, olmaydı 1949-cu yılın Gagauzların Sibirä kaldırılması, büün bizim sayımız artık bir milionu geçeceydi. Bu olmasın deyni, bizä karşı soykırım (genoçid) yaptılar. Hem yaptıklarını da bu günädän saklêêrlar.

Bu saklamakta Gagauz bükleri da pay alêrlar. Büüncü gündä ne eski kuvet, ne da enisi bu kara yıldönümünü dünneyä tanıtmaa deyni hiç bişey yapmadı. O kara belanın kara yıldönümünü hiç esaba almaa da istämeerlär. Ko bu onnarın günahları olsun.

Bu soykırımı genä olmasın deyni o uzak 1946-1947-ci yıllarda olan güç olayları unutmayalım läözüm.

1946-cı yılda Bucak topraklarında bük bir kurak oldu. Nicä da olsa o bereket, ani vardı eteceydi ki insan kıştan çıksın. Ama o bereketi da insandan zorlan aldılar. Gagauzların çoyu açlıktan öldü hem diil salt gagauzların.

Nicä bu başladı? Elbet ki izin yukardan geldi. Esaba alarak onu, ani 1946-cı yılın Devlet planını (265 bin ton ekin) Moldova tamannayamayacak SSRB'nın (Sovet Soşialist Respublikaları Birlisi) Ministerlik Soveti hem VKP Merkez Komiteti 1946-cı yılın Kirez (iyün) ayın 26-da kabletti karar Moldova planını 160,9 bin tona kadar indirmää. Ama bu da yanniştı. Harman ayın (avgust) 19-da kablediler eni karar – Moldova 72 bin ton ekin hazırlasın.

Bu da çoktu. Bu kadar ekin insanda yoktu. Kuvetä izmet edän “palilər”, evdän-evä gezip, başladılar süpürmää hepsini ne vardı. Aktarardılar samannıkları,

kara sır hem hayvan aullarını, tavannarı hem maazaları. Delim-deşik edärdilär duvarları, patları, erleri. Hepsini neyi bulardılar - süpürüdüler. Bunun sonucu oldu o, ani Ceviz ayın (sentäbri) çeketmesindä başladı açlık. Açlık getirdi distrofiyayı.

Moldovada kuvettä bulunannar hem erindeki “çorbacılar”, Moskvanın önündä kendilerini ii taraftan göstermää deyni, 1946-cı yılın Canavar ayında (oktäbri) yapılan Komunist Partiyasının plenumunda baarardılar hem eri koparardılar, ani Respublikada planın salt 64% tamannandı. Prokurorlara, daavacılar hem milişiyaya verildi izin “nezdatçiki i sabotajniki”lerä karşı en sert kuvetlän davranmaa.

Bu davranmanın sonu: ofițial dokumentlerä görä bütün Moldovada açlıktan en aazdan 115 bin kişinin ölmesi gösterildi. Bu sayıya läüzüm eklemää o insannarı, ani açlıktan öldülär gagauz küülerindä, zera bu küülerdä toplu mezarlarda gömülän ölülerin sayısı ofițial dokumentlerdä esaba alınmadı. Bu kara sayıya läüzüm eklemää o insannarı da, ani gidärdilär Ukraynaya bir trofa ekmek aaramaa deyni. Çoyu onnarın öldülär Ukraynanın Livovskaya, Stanislavskaya, Çernovițkaya bölgelerindä.

Bizä geler, ani ofițial dokumentlerdä verilän ölülerin sayısını en aazdan ikiye, ya da üçe büültmää läüzüm. Ama burada da verilän belgelär sırtımızı tikennendirer. Bakın ne yazêr Kaul uezdın saalık bölümün başkan yardımcısı Zaliznik 1947-ci yılın Büük ayın 15-dä (yanvar) belgidä, ani yollandı Kişinöva:

Açlık Kurbanları / Todur Zanet

Valkaneş rayonu:

Distrofiya 1-ci durum

25/XII/1946 - 5/I/1947 - 3880

5/I/1947 - 10/I/1947 - 4126

Distrofiya 2-ci durum

25/XII/1946 - 5/I/1947 - 1478

5/I/1947 - 10/I/1947 - 2994

Distrofiya 3-cü durum

25/XII/1946 - 5/I/1947 - 694

5/I/1947 - 10/I/1947 - 986

Baymaklı rayonu:

Distrofiya 1-ci durum

25/XII/1946 - 5/I/1947 - 1474

5/I/1947 - 10/I/1947 - 7250

Distrofiya 2-ci durum

25/XII/1946 - 5/I/1947 - 635

5/I/1947 - 10/I/1947 - 2317

Distrofiya 3-cü durum

25/XII/1946 - 5/I/1947 - 275

5/I/1947 - 10/I/1947 - 1835

Kongaz rayonu:

Distrofiya 1-ci durum

25/XII/1946 - 5/I/1947 - 2508

5/I/1947 - 10/I/1947 - 2994

10/I/1947 - 15/I/1947 - 3251

Distrofiya 2-ci durum

25/XII/1946 - 5/I/1947 - 2353

5/I/1947 - 10/I/1947 - 2762

10/I/1947 - 15/I/1947 - 2855

Distrofiya 3-cü durum

25/XII/1946 - 5/I/1947 - 2186

5/I/1947 - 10/I/1947 - 2032

10/I/1947 - 15/I/1947 - 2482

Taraklı rayonu:

Distrofiya 1-ci durum

25/XII/1946 – 5/I/1947 - 1852

5/I/1947 – 10/I/1947 - 2452

Distrofiya 2-ci durum

25/XII/1946 – 5/I/1947 - 400

5/I/1947 – 10/I/1947 - 2200

Distrofiya 3-cü durum

25/XII/1946 – 5/I/1947 - 428

5/I/1947 – 10/I/1947 - 698

Çadır rayonu:

Distrofiya 1-ci durum

25/XII/1946 – 5/I/1947 - 2680

5/I/1947 – 10/I/1947 - 2981

10/I/1947 – 15/I/1947 - 2659

Distrofiya 2-ci durum

25/XII/1946 – 5/I/1947 - 1400

5/I/1947 – 10/I/1947 - 2001

10/I/1947 – 15/I/1947 - 1513

Distrofiya 3-cü durum

25/XII/1946 – 5/I/1947 - 200

5/I/1947 – 10/I/1947 - 628

10/I/1947 – 15/I/1947 - 771

Esap alêrsınız mı nicä büüyer tıfralar. Sade bir Al-
laa biler bu kara sayının içindän kaç can kurtuldu.

Şindi açlı annadan kara hem tıtsi dokumentle-
rin çoyu açıldı. O dokumentlär insannarın insansızlı
için annadêrlar. Ama tekrar söleerim: **KAÇ KİŞİ AAÇ-
LIKTA ÖLDÜ?** bu saklı. Neçin acaba? Korku mu var,
osa başka iş mi?

Bana kalsa aslının üzä çıkmasını istämeerlär. Zerä

bu genoçid yapannarin evlat boyları taa kuvettä. Esap sormasından korkêrlar.

Ama genä genoçid olmasın deyni sıra geldi esabı sormaa.

Bän danışêrım Gagauziya Başkanına, onun yardımcılarına, Gagauziya Halk Topluşuna Tekliflän: AAÇ-LIK KURBANNARINA, SOVET SİSTEMASI TARAFINDAN YOK EDİLÄN GAGAUZLARA Komratta, GHT hem Başkannık binası önündä bir ANMAK TAŞI KOYMAA.

UNUTMAYIN:

AAÇLIK KURBANNARIN KEMİKLERİ MEZARLARDAN BAARÊRLAR!!!

Bazı Kelimeler:

Aala: Ağla

Ayoz: Kutsal, kutsal kişi, melek, ölüm meleđi

Baymaklı rayonu: Baymaklı bölgesi

Büük ay: Ocak

Çadır rayonu: Çadır Lunga bölgesi

Çorbacı: Sahip, yönetici

Deyni: Buna göre, diye

Distrofiya: Açlık sonucu kilo kaybetmek, kuvvetten düşmek

Esap almak: Düşünmek

Harman ayı (avgust): Ağustos

Kabletmek: Almak, kabul etmek

Kirez (iyün) ayı: Haziran

Kongaz rayonu: Kongaz bölgesi

Kosa: Tırpan

Lager: Kamp

Maaza: Yiyeceklerin, kışlık yiyecek ve zahirenin konulduğu ambar, kiler

Miliþiya: Asker (oyunda polis anlamında kullanılıyor)

Osa: Yoksa

Pali: İşbirlikçi

Pat: Sedir, yüklük, duvarda bulunan dolap.

Plenum: Toplantı

Prokuror: Savcı

Sibir: Sibirya

Taraklı rayonu: Taraklı bölgesi

Tifra: Rakam

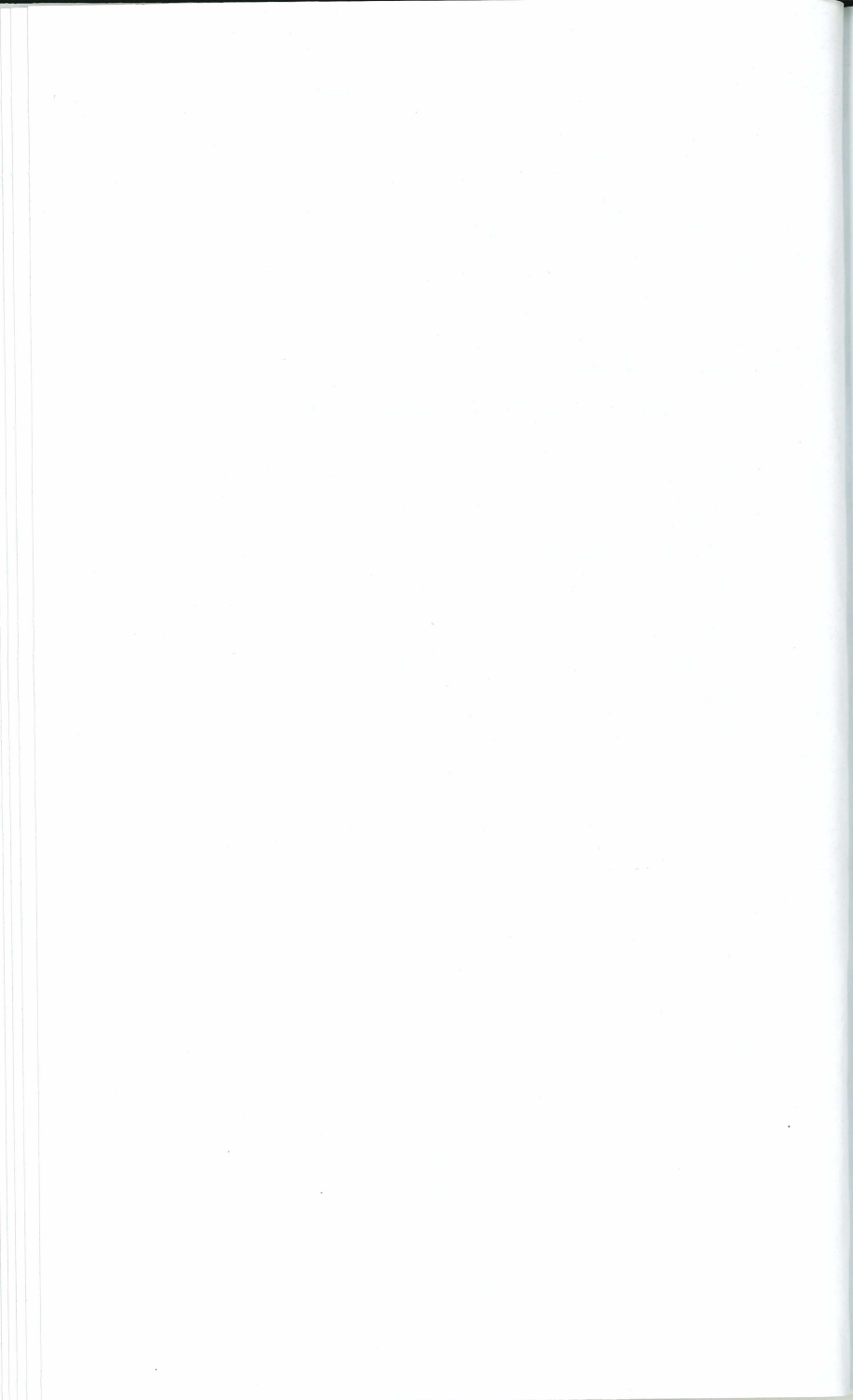
Titsi: Tiksindirici, ürpertici, korkunç

Trofa: Ekmek parçası, ekmek ufağı

Uezd: Bölge

Valkaneş rayonu: Valkaneş bölgesi

Zerä: Zira

AÇLIK KURBANLARI

TODUR ZANET

Oyun 3 Perde

Kişiler:

Miti - Kırk bir yaşında.

Paşu - Kırk yaşında. Miti'nin karısı

Babu İvanna - İvanna Nine Yetmiş yaşında. Miti'nin anası.

İvanka - Onaltı yaşında. Miti'nin ve Paşu'nun kızı.

Nikolay - On yaşında. Miti'nin ve Paşu'nun oğlu.

Nüfunnarın Peti - Yirmi yaşında, polis.

Radi - Kırk bir yaşında, vergi toplayıcıların başı.

Tika - Yirmi yaşında, vergi toplayıcı.

Topka Vani - Onsekiz yaşında, vergi toplayıcı.

BİRİNCİ PERDE

(Akşam üstü. Geleneksel bir Gagauz evinin içi. Duvarla bir olan soba üstünde birkaç çift yün çorap. Sobanın üzerinde bir fener yanar. Karşıda sedir. Pencere perde ile kapatılmış. Bitişik odaların kapıları ve dışarıya açılan kapı görünüyor. Dışa açılan kapının yanında bir çengelde kazan asılı. Köşede ikona, ikonanın önünde kandil yanıyor. Karşı duvarda ayna. Aynanın altında bir uzun sandalye, halıyla örtülü... Duvarlarda kilim, havlu; yerde halılar; sedirde hasır döşeli; sedirin köşesinde yüklük. Yan duvarda asılı kürkler, elbiseler. Onların altında kışlık ayakkabılar durmaktadır. Sedirde, sobaya yakın Babu İvanna oturmaktadır. Hem bir türkü müraldanır hem de yün eğirir. Dışardan testere sesi duyulmaktadır. Perde boyunca, dış kapı her açıldığında kar savrunusuyla birlikte rüzgârın uğultusu da dolar içeriye.

BABU İVANNA: Allah'ım nerede kaldı bizim Miti? Gelin, can sıkıntısından yerinde duramıyor. Ne gereği vardı şimdi salkım ağacıyla uğraşmanın. Ben buraya gelin geldiğimde o ağaç oradaydı.. Tutup kesti ağacı. Demek ki ağaçların da ömrü bitermiş.

(*Biçki ve nacak sesine uzaktan çanların sesi karışır..*)

BABU İVANNA: (İstavroz çıkarır.) Şükür sana gökteki babamız! Bize bir gün daha bahşettin. Yardımcı ol yarına da yetişelim. Yardım et, oğlum evine kavuşsun.

(Dışarıdan nacak sesleri işitilir.)

Dışarıdan Paşunun Sesi: "Nikolay, İvanna, bu odunları odunluğa taşıyın! Hadi acele edin, birazdan karanlık çökecek!"

(Biraz sonra kapı açılır; kucağında odunlarla Paşu girer.)

PAŞU: (Giysileri, başı kar içindedir. Yüzü ve kaşları da karlıdır. Yüzü soğuktan kireç gibi olmuştur. Konuşurken dişleri birbirine vurmaktadır.) Uuuu... Allah'ım bu ne soğuk! İyi akşamlar anne. (Odunları sobanın yanına, yere koyar. Ellerini oğuşturur sonra koynuna sokar. Adeta donmuş ayaklarının birini indirir birini kaldırır.)

BABU İVANNA: Sağol, gelin. Kesip bitirdiniz mi o salkım ağacını?

PAŞU: (Üşümekten adeta donmuş ellerini oğuşturur. Dişleri birbirine vurmaktadır.) Bitirdik, anne. Şimdi çocuklar odunları yerleştiriyorlar. Yıldızlar pek keskin ışıyıyor. Sanıyorum bu gece çok ayaz olacak. Sobayı yakayım diye düşündüm. Çocuklar bütün gün çok yoruldu; hem de üşüdüler. Miti de ayazdan geldiğinde sıcakta rahatlayacak. (Odunları sobanın içine yerleştirir.)

BABU İVANNA: (Kaygıyla, derin bir soluk alır.) Aman, güzel gelinim. Neden bu kadar gecikti Miti?

PAŞU: Bilmiyorum anne, bilmiyorum! Üçüncü gün oldu hâlâ yok. (Derin bir of çeker.) Kime soracağımızı da, ne düşüneceğimi de bilmiyorum. (Gene oflar.) Şimdi ortalık da çok karışık oldu. (Odunları tutuşturur.)

BABU İVANNA: Korkma, gelin. Yanına tüfeğini de aldı. Görmüyor musun kar savuruyor. Belli ki kar yolları kapadı. Gelecek...

PAŞU: Çadır kasabası iki günlük yol... Öküzler de besili, güçlü... (*sesi titrer*). Artık gelmesi lâzımdı ama... (*Ağlamaya başlar. Bakır bir ibrik alır, suyla doldurup fırına atar.*) Miti geldiğinde sıcak su da olsun bari...

BABU İVANNA: Ağlama, gelin, ağlama. Kötü bişey olsaydı, çok çabuk bildirirlerdi. Sabırlı ol ve Allah'a dua et. O yardımcı olacak.

(*Dışarımın kapısı açılır; İvanka ve Nikolay kucaklarında odunla girerler. İkisi de kar içindedirler ve çok üşüdükleri her hâllerinden bellidir. Paşu, gözyaşlarını görme-sinler diye arkasını çocuklara döner. Çocukların ikisi de soğuktan mosmor kesilmişlerdir.*)

İVANKA: (*Titreyen sesiyle*) İyi akşamlar babaanne!

NİKOLAY: (*Aynı titreyen sesle ve daha çok üşümüştü*) İyi akşamlar babaanne!

BABU İVANNA: Sağolun yavrularım. Bugün çok yoruldunuz?

İVANKA: Birazcık.

NİKOLAY: Hiç yorulmadık babaanne.

PAŞU: Nikolay, odun getirdiydim oğlum...

NİKOLAY: (*Odonları yere koyar.*) Odonlara ca-

nın acımasın anne. Sobayı çok iyi yak. Babam geldiğinde sımsıcak olsun evimiz.

PAŞU: (*Nikolay'ı tutup göğsüne bastırır*). Anneciğinin tayı. Çok yoruldun yavrucuğum. Hadi git soyun.

(*Nikolay yan odaya gider..*)

İVANKA: (*Kovayı alır*.) Gidip bir kovan taze su getireyim.

BABU İVANNA: Getir kızım. Gece su içilir. (*İvanka çıkar*.) Yorulmuşlar ama hiç belli etmiyorlar.

PAŞU: Yoruldular anne. Salkım ağacını kesip parçalayınca kadar yanımdan ayrılmadılar.

BABU İVANNA: Bizim damar!

PAŞU: Eee, damar. Çocuklar anasından-babasından ne görürlerse onu işlerler.

BABU İVANNA: Doğru kızım.

(*İvanka girer. Kovayı yerine koyar*.)

İVANKA: Su ister misin babaanne?

BABU İVANNA: Sağol kızım. İstemiyorum.

İVANKA: (*Anasına*) Ya sen anne?

PAŞU: Ben birazcık içeyim kızım.

(*İvanka, tasa su koyar ve annesine uzatır. Paşu içer*.)

PAŞU : Sağ ol! *(Tası kızına verir).*

(İvanka tası yerine koyar).

BABU İVANNA : *(İvanka'ya)* Hadi babaannenin yanına gel kızım. Isın biraz.

İVANNA : Şimdi geliyorum babaanne. Gidip ibrikle havluyu alayım. *(Yan odaya geçer).*

BABU İVANNA : Koca kız oldu! Kimbilir kimin kısmeti olacak. Çehizini de kendisi hazırlıyor... Gelin, vazgeç artık ağlamaktan.

PAŞU : *(Gözünü silerek)* Ağlamak istemiyorum ama tutamıyorum kendimi anneciğim.

BABU İVANNA : Gözyaşlarını çocuklarına gösterme kızım.

PAŞU : Gidip bir bakayım ki, nasıl topladılar odunları. *(Dışarı çıkar.)*

(İvanka girer. Elinde çehizlik havlusu ve işleme ipiyle girer. Havlunun üzerine yuvasında iki leylek resmi işlenmiştir.)

BABU İVANNA : *(Torununa yanında yer gösterir.)* Gel soba yanına, kızım.

İVANNA : Annem nerede?

BABU İVANNA : Odunları nasıl topladığınızı görmeye gitti.

İVANNA : *(Pencereden dışarı bakar.)* Babaanne-

ciğim o dışarı çıkmış sokağa bakıyor; öylece yola bakıyor (Döner, sedire oturur) Babamı bu kadar çok mu seviyor?

BABU İVANNA : Onlar birbirlerini bu kadar sevmeseydiler siz olur muydunuz yavrum?

İVANKA : (Babaannesinin boynuna sarılır.) Babanne, dedemi çok mu severdin?

BABU İVANNA : Pek çok kızım... pek çok... Todur dedenle büyük sevda yaşadık biz... Ama babam evlenmemizi istemiyordu...

İVANKA : Peki ne oldu?

BABU İVANNA: Deden, bütün engellere rağmen kaçırdı beni.. (gülümser) Dün gibi aklımda her şey...

İVANKA : (Yalvararak) Hadi anlat babanne...

BABU İVANNA : Horuda kaçacağımız gün için anlaştık dedenle. O gün geldi. Çok heyecanlıydım kızım. Böyle bir kış günüydü. Deden beni kaçırmak için kızığı hazırlamış. Gece yarısı hazır olmam için bana haber yolladı. Ama babam duymuş. "Seni Todur'a vermeyeceğim işte!" diye tutturdu.

İVANKA : Peki nereden duymuş?

BABU İVANNA : Sonradan öğrendim; Yana teyzemden öğrenmiş. Ama o zaman bilmiyordum. Babam beni yanına çağırdı: "Duydum ki Todur'a kaçacakmışsın. Şunu çok iyi bil ki, ona vermeyeceğim seni. O kadar!" Ben susuyorum. Ama susarken de gece yarısı bir an önce gelisin diye düşünüyorum, heyecanlanıyorum. Bir an bana

öyle geldi ki babam ne düşündüğümü anlıyor. Ve birden: "Seni bu gece kaçırmak istediğini biliyorum!" dedi. Ben kıpkırmızı oldum. Babam: "Ama onu kollayacağım. Şimdi odana git. Bu gece odanın kapısında yatacağım. O Todur bir geçsin elime..." Odama geçtim. Kalbim nasıl çarpıyor. Sanki davul gibi dövüyor. Allah'ım ne olacak? Deden çok iri, güçlü, mavi gözlüydü. O çilingirdi. Bütün gün demir işler, pulluk yapardı. Pek güçlüydü...

İVANKA : Eee... babaanne daha sonra ne oldu?

BABU İVANNA : Pencereden Todi'ye, bu gece gelmemesi için haber yolladım. Deden hangi odada yatacağımı, odanın pencereleri var mı diye sormuş. Hazır olmam için haber yolladı.

İVANKA : Eeee... babaanne!

BABU İVANNA : (*Gülümseyerek*) Deden ne adamdı!

İVANKA : (*İşini bırakır*) Sonra ne oldu?!

BABU İVANNA : Yana teyzemle yatardım. So-yunduk, yattık. Ben teyzemin gammaz olduğunu bilmezdim. Ben de saf saf: "Bak göreceksin, bu gece Todi beni kaçıracak" diyorum. Teyzem uyudu. Ben gözümü kırpmıyorum. Ne olacak diye düşünüyorum. Yattığımız odanın bir arka penceresi vardı. Sesle irkildim, baktım ki, pencereyi söküyorlar. Yavaşçacık yataktan kalktım. Sırtımda sadece gecelik var. Kalbim nasıl çırpınıyor. Kalbimin çarpıntılarını duyup ta odaya gelecekler sanıyorum. Pencere olduğu gibi çıkınca içeriye buz gibi ayaz doldu. Todi ortaya çıktı, "Çabuk!" dedi. Giyinmek için elim ayağıma dolaşırken, Yana teyzem uyandı. Bağıyor.

Onun bağıışı üzerine babam odaya girince, hiçbir şey düşünmeden atladım pencereden. Deden beni kucakladığı gibi attı kızağa. Kürküyle sardı beni, atları kamçılıyıp hızlandırdı kızağı. Evin içinde, avluda bir şamata, bağıışlar... Ardımıza düştüler ama yetişemediler. Evet kızım böyle işte....

İVANKA: Korkmadın mı babaanne?

BABU İVANNA: Korkmağa vakit yoktu.

İVANKA: Peki düğün yaptınız mı?

BABU İVANNA: Yaptık. Çok uzun süre babam beni affetmedi. Ama, annemin yardımıyla... Bilirsin, anneler bütün yükü üzerlerine alırlar kızım...

İVANKA: Babaanne, anlattıkların bir masal sanki!

BABU İVANNA: Masal değil kızım, hepsi gerçek. Zira, bu masal olmasaydı şimdi sizler dünyada olmayacaktınız.

İVANKA: *(Biraz sükuttan sonra, utanarak..)* Babaanneciğim ben de birisini çok seviyorum!

BABU İVANNA: *(Ürkerek)* Sen mi kızım?!

İVANKA: Korkma be babaanne! Ben onu çok seviyorum ama o hiç bilmiyor.

BABU İVANNA: İyi ki bilmiyor. Peki kimlerden?

İVANKA: Topka Kosti'nin Vani'si... *(Babaannesine sarılır)* Ama babaanne, sakın anneme bir şey söyleme!

BABU İVANNA: Korkma, kızım, korkma! Ben sevda nedir çok iyi bilirim.

(İçeri Paşu girer..)

PAŞU: Çocuklar nerede, kızım?

İVANNA: Odalarına geçtiler.

PAŞU: Güzel. Biraz sonra sofrayı koyacağız.

İVANNA: (Bir suskunluktan sonra) Öyle özledim babamı. İçim daralıyor, bir keder kaplıyor içimi.

BABU İVANNA: Üzülme kızım; baban gelecek. Besbelli yollar kapalı. Bize haber yollayamıyor. Gelecek. Size hediyeler getirecek.

PAŞU: Nasıl hediye getirsin anne. Ortalığı görmüyor musun, neler oluyor. Açlığı görmüyor musun? Pek çok zavallının elinden bütün erzakını aldılar. İnsanlar açlıktan ölmeye başladılar. Allah korusun... (İstavroz çıkarır.)

BABU İVANNA: Sus gelinim. Baksana aç kalanlara aş evi açmışlar. Çadır'dan yemeklik getirip onları doyururlarmış.

PAŞU: (Kendi kendine konuşur.) Önce ellerindeki erzakı alıyorlar, sonra da aşevi açıyorlar. (Babu İvanna'ya) Hangi birisine Çadır'dan yemeklik yetiştireceksin anne? (İçine çeker) Zavallı insanlar...

(Köpek havlamaları işitilir. Üçü birden sese dikkat kesilirler)

İVANKA: Babam! *(Pencerenin yanına koşar.)* Birşeycik görünmüyor.

PAŞU: *(Kalkarak)* Gideyim, bakayım.

(Paşu feneri eline alır, ayakkaplarını giyinip çıkar. İçerisi karanlık kalır.)

İVANKA: Babam... Babam bu anneciğim!..

BABU İVANNA: Şükür Allah'a, yetişti! Allah hiç bir kimseyi yolda bırakmasın. Dedim ya, sabır lâzım.

İVANKA: Babaanne! Babam ahıra sadece bir öküzü geçirdi....

BABU İVANNA: Sen ne diyorsun kızım! Bu karanlıkta sana öyle gelmiştir...

Paşunun sesi: *(Dışarıdan)* "Miti! Miti! Ne yaptın öküzü?!"

Mitinin sesi: *(Dışarıdan)* "Çaldılar! Baurçu köyünde çaldılar!"

(Kapı açılır, önde elinde fenerle Paşu, arkasında tüfeğiyle ve üzeri başı karlara belenmiş Miti girer. Miti'nin bıyıkları ve kaşları buz tutmuştur. İvanka koşup babasına sarılır. Fenerle birlikte sahne aydınlanır.)

MİTİ: *(Mutlulukla)* Uuuu..... ne soğuk. Kanım dondu. Dur, kızım!.. *(Tüfeği duvara asar)*

(İvanka, babasına kürkünü çıkarmasında yardımcı olur. Miti, annesine yaklaşır; onun elini öper.)

MİTİ: *(Yorgun bir sesle)* İyi akşamlar anne.

BABU İVANNA: Sağol oğlum.

(Bitişik odadan çıkan Nikolay, koşarak babasına sarılır.)

MİTİ: *(Eğilir, iki eliyle oğlunun omuzlarından tutar.)* Birkaç günde koca delikanlı olmuş benim oğlum. Annene yardım ettin mi?

NİKOLAY: Yardım ettim baba!

MİTİ: Maşaalah, oğlum!

(Miti, karısına doğru gider. Nikolay, babaannesinin yanına geçer.)

BABU İVANNA: Neden böyle geç geldin, Miti?

MİTİ: Dur bir soluklanayım anne. Sonra anlatacağım.

PAŞU: *(Ağlayarak)* Eve sadece bir öküz getirdi anne. Öküz yok! Kızak yok!

MİTİ: *(Karısının omuzlarından tutar.)* Ağlama, Paşu. Allah'a şükret ki, bir öküzü koruyabildim. Hem kendim de kurtuldum. Sıcak su var mı?

PAŞU: *(Kocasını dinlemiyormuş gibi, ağlayarak..)* Aman be Miti, nerede o öküz? Tarlaları ilkyaz neyle süreceğiz?

MİTİ: Dedim sana kadın: Baurçu'da çaldılar. Sağlık olsun, Paşu.. İlkyaza tarlaları sürmek için bir çare bu-

lacağız. *(Kendi kendine konuşur gibi..)* İlkyaz... İlkyaza bir yetişelim bakalım. *(Paşu'ya sevgiyle..)*. Sıcak su var mı, canım?

PAŞU: *(Ağlayarak)* Var. Biraz önce fırına koymuştum. *(İvanka'ya)* Getir leğeni, kızım.

(İvanka leğeni getirir. Paşu fırından suyu çıkarır; leğene döker. Miti elini, yüzünü yıkar. İvanka havluyu basına uzatır. Miti silinir.)

MİTİ: Ohhh.... Evde olmak ne güzel! Çocuklar nasıl?

PAŞU: *(Sofrayı hazırlayarak..)* Ne yapacaklar? Gündüz biraz yorulduklar, şimdi odalarında dinleniyorlar.

MİTİ: Öyle özledim onları! Gidip bir bakayım ne yapıyorlar. Nikolay benimle gel.. *(Bitişik odaya geçerler.)*

BABU İVANNA: Pek yorulmuş. Kim bilir ne sıkıntılar çekti.

PAŞU: Şükür Allah'a, eve yetişti ya!

İVANNA: Öyle seviniyorum ki anne; babam geldi! Öyle mutluyum ki...

(Miti, içeri girer.)

MİTİ: Üç gün içinde Yoska koca çocuk olmuş. Yazık, çocuklara birşey getiremedim!

BABU İVANNA: Üzülme oğlum, bir başka zaman getirirsin. Şükür Allah'a, kendin geldin ya!

PAŞU: (*Leğene sıcak su döker.*) Miti, ayaklarımı biraz sıcak suda tut. Daha çabuk ısınırsın.

(*Miti sandalyeye oturur; ayak sargılarını çözer; sonra, ayaklarını suya sokar.*)

MİTİ: Ohhhh.... Ne güzel. Öyle üşüdüm!

PAŞU: Birazcık şarap kaynatalım mı?

MİTİ: İyi olur.

PAŞU: (*İvanka'ya*) Kızım git babana şarap kaynat. (*İvanka çıkarken..*) Kilerin kapısını iyice kilitle!

BABU İVANNA: Çocuğu nasıl yalnız gönderiyorsun gelinim? Nikolay'la birlikte gitsinler.

İVANNA: Ben korkmuyorum babaanne.

PAŞU : Pastırmayla peynir de getir kızım.

(*İvanka çıkar. Paşu bir çift çorap alıp kocasına uzatır.*)

PAŞU: Bu çorapları giyersin Miti. Bu üç günün içinde hepsine birer çift örmek için çalıştım.

BABU İVANNA : (*Tatlı bir sesle..*) Sadece çoraplar mı? O büyük salkım ağacını çocuklarla kesti, yardı, kilere taşıdı... onları söylemiyor.

PAŞU: Yetiştiremedim anne.

BABU İVANNA: (*Kendi kendine..*) Yetiştiremedi. Hiç söylemeyecek. (*Miti'ye*) Bu gelin, senin için ne büyük

bir kısmet oğlum. Böyle bir gelini bulmak mümkün değil. Her bir işin üstesinden geliyor. Yetmiyor, çocuklarına da bakıyor. İçeri dışarı hep elinden geçiyor.

PAŞU: (Utanarak) O kadar da değil anne...

MİTİ: (Sevgiyle bakar karısına) Öyle olmasaydı ta Komrat'tan alır kaçırır mıydım anne...

PAŞU: Kaçırdın mı? Ben istemesem kaçırabilir miydin Miti?

(Elinde pastırma ve peynirle İvanka içeri girer. Miti ayaklarını siler; çoraplarını giyer.)

İVANKA: Ateş tez tutuştu baba; şarap şimdi hazır olur. İçine biber koyayım mı?

MİTİ: Koyma kızım, istemiyorum.

İVANKA: Tamam baba. (Çıkar.)

BABU İVANNA: Hamarat kızım benim, gençliği-me benziyor.

MİTİ: (Karısına göz kırpar.) Adını da taşıyor anne.

BABU İVANNA: (Gururlanarak..) Evet adımı da taşıyor. Benim gibi gayretli, benim gibi çalışkan. (Oflar..) Ama ben artık ihtiyarladım.

PAŞU: (Miti'ye) Buyur sofraya. Kaç gün oldu aç duruyorsun.

(Miti, yemekler ve bir büyük somunun bulundu-

ğu sofraya oturur. Yemeğe başlamadan istavroz çıkarır. İvanka girer.)

İVANKA: Şarap hazır baba.

(Paşu, kızının elinden şarap sürahisini alır ve bir bardak şarap döker. İvanka leğeni çıkarır, sonra gelip Babu İvana'nın yanına oturur.)

PAŞU: Buyur, Miti.

MİTİ: (Şarap bardağını kaldırır.) Allah sağlık versin!

Hepsi: Allah versin!

BABU İVANNA: Dikkat et ağzın yanmasın oğlum.

MİTİ: Korkma, anne. (Birkaç yudum içer.) Ohhhh... çok iyi geldi bu! İçim ısındı. (Somunu sol eline alır; göğsüne dayar. Sağ eline bıçağı alıp ekmeğe haç işareti yapar. İki dilim keser. Ekmek kırıntılarını avuçlayıp ağzına atar.) Siz niye oturmuyorsunuz sofraya?

PAŞU: (Kocasına sevgiyle bakarak.) Biz sonra yiyeceğiz!

BABU İVANNA: Sen ye oğlum afiyet olsun!

İVANKA VE PAŞU: Afiyet olsun!

MİTİ: Sağ olun.

(Hepsi susar; Miti yemeye başlar. Babu İvanna ve İvanka işlerini yaparlar. Biraz sonra Paşu kocasının yanı-

na oturur. Kocasına şarap doldurur, ekmek verir. Kocasının yemek yeyişini seyreder. Yavaşça içeri giren Nikolay, sessizce oturur, babasını seyreder.)

MİTİ: (Bir dilim ekmek alıp bir lokma koparır.)
Ekmek çok pişkin, lezzetli olmuş.

PAŞU: Dün gece pişirdim. Sabahleyin İvankayla, Nikolay yardımcı oldular, hamuru yoğurdum; birlikte pişirdik.

MİTİ: Çok iyi. Allah'a şükürler olsun buğdayımız da var. Kismetimize Kongaz büyük köy. Bütün evleri dolaşıp soymaya yetişemediler. Etraftaki köyleri de dolaşıp, hiç acımadan ambarlarda ne var almışlar.

BABU İVANNA: Aman, Allahım! (İstavroz çıkarır)

PAŞU: Neden bu kadar geç kaldın oğlum?

MİTİ: Çadır Lungadan geç çıktım. Sovyet'ten izin kağıdı versinler diye çok bekledim. Hava güzeldi. Rüzgâr yok; kar yağmıyor. Baurçu'ya çok tez yetiştim. Köye girer girmez sağdan soldan insanlar çıkmaya, etrafımda dolaşmaya başladılar. Peşimden koşuyorlar. Zavallılar rüzgârda sallanan zayıf dallar gibi sallanıyorlar. Gözleri çukura düşmüş. Gölge gibi ardımdan geliyorlar. Allah'a şükürler olsun tüfek yanımdaydı. O olmasaydı nasıl kurtulacaktım bilemiyorum. Kızağa aç kurtlar gibi yaklaştılar. Tüfeği üzerlerine doğrultur doğrultmaz durdular. Karanlık çökmeye başlayınca korkmaya; ne yapacağım Allah'ım diye düşünmeye başladım. Karanlıkta bu aç insanlar üstüme çökecekler; işte o zaman tüfek de yardım etmeyecek. Şükürler olsun ki İlişka'ların evine ulaştım.

İlişka avlu içindeydi. Bağırıyorum: “İlişka, dostum, ben Kongazlı Miti’yim! Aç, kapıları aç!” İlişka tanıdı beni, kapıları açtı. Kızağı kapının önüne çektim. İlişka, hızla kapıları kapattı. Sokaktaki insanlara evlerine gitmeleri için bağırdı.

BABU İVANNA: Offf, Allahım!

MİTİ: Çözdük öküzleri. Dama kapadık. İlişka kapıları kilitledi. Girdik içeri. Akşam sofrasını kurup beni de çağırdılar. Ne sofrası anne, ne ekmek, ne peynir, ne pastırma bizdeki gibi. Bir parça mamaliga ile patates artıklarından çorba. Torbamda ne varsa çıkardım. Çocuklar pastırmayı görünce gözleri açıldı. İlişka’ya dedim ki: “Hepsini paylaşır çocuklara. Ben tokum.” İlişka hepsine birer parça verdi. Görmeliydin anne...

BABU İVANNA : Aman Allah’ım, aman Allah’ım!
(İstavroz çıkarır.)

MİTİ : Neyse yattık. Benim gözümü uyku tutmaz. Gözlerimi kapadığımda peşimden gelenlerin aç gözleri dikiliyor karşıma. İlişka’ya seslendim yavaşça: “İlişka, öküzlere bir baksak!..” “Korkma!” diyor, “Bir şey olmaz!” Ama yine de içim rahat etmedi, birkaç defa kalkıp baktık hayvanlara. Yerindeydiler. Yorgunum ama bir damla uyku girmiyor gözüme. Uyumayacağım diyorum.

BABU İVANNA: Uykuya bahis olmaz oğlum.

MİTİ: Öyle anne. Dışarda kar savurmaya başladı. Rüzgârın sesi uyutmuş beni. Sanki birisi dürttü de uyan-dım. Fırladım. Tüfeği alıp dışarı çıktım. İlişka arkamda. Baktık ki dış kapı, ahırın kapısı açık. “Kim var orda?” diye bağırıyoruz. Cevap yok. Ahıra girdik, öküzlerin bi-

risi yok!

PAŞU: Of, Allahım!

MİTİ: Dışarda kar savuruyor; nasıl bir tipi var. İzler tamamen kara gömülmüş. Nereye bakacaksın, nerede arayacaksın? Bilmiyoruz.. Bütün gece, İlişka'yla karlar içinde, öküzü aradık.. Boşuna tabii... Bulamadık.

PAŞU: (İstavroz yapar.) Aman Allah'ım!

MİTİ: Ertesi gün de aradık. Belki bir kimse görmüştür, yerini gösterir diye soruşturduk...Söylemediler. Bilmiyorlarmış. Gerçi, bilseler de söyleyecekler miydi? Kim bilir? Belli ki hırsızlar daha o gece öküzü kestiler. Öyle olmasa mutlaka bulurduk köyde. Neyse akşam oldu. Yola nasıl çıkacaksın... Yine İlişka'da kaldım. Ama bu defa ahırda yattım. Karar verdim, gelirlerse köpek gibi vuracağım. Şükür Allah'a gelmediler. Ben de bir günah-tan kurtulmuş oldum.

PAŞU: (Gülümser) Gelseler gerçekten vuracak mıydın Miti?

MİTİ: Bilmiyorum Paşu. Ama öyle karar almıştım. Ama sonra... Neyse, sabah oldu, kızıağı İlişka'ya bıraktım. Yakacak yerine kullanırsın dedim. Öküzü yedeğine alıp Kongaz'a doğru yola düştüm. Sol elim öküzün bağında, sağ elimde tüfek. Allah korudu, yetiştim anne. Söyete' olanları bildirdim.

PAŞU: Şükür yetiştin ya Miti. Biz de bilmez, korku içinde kıvranırdık. Aklımıza binbir düşünce gelirdi.

BABU İVANNA: Mari gelinim o şarap soğudu kı-

zım.

MİTİ: Başka istemiyorum anne. Doydum artık.
(İstavroz yapar, sofradan kalkar.)

(Paşu'yla İvanka sofrayı toplarlar. Paşu, ekmeği bitişik odaya götürür. İvanka, sofrayı duvara asar; sonra sofraya yerini süpürür. Miti sedire, sobanın yanına geçer. Paşu geri gelir; İvankayla ikisi ellerinde işleri sandalyelere otururlar.)

MİTİ: Ohh.. ne rahat bu sobanın yanı.

BABU İVANNA : (Düşünceli) İçerisi sıcaksa her şey rahat oğlum.

MİTİ: Öyle anne.

BABU İVANNA: Ortalıkta neler dolaşiyor oğlum?

MİTİ: Çirkin işler anne. Suderanko bizzat kendisi ev ev dolaşıp buğdayı, bütün tahılı alıyormuş.

BABU İVANNA. Kim o oğlum? Yabancı bir lâkap gibi geliyor bana.

MİTİ: Doğru anne. Yabancı. O komünistlerin sekreteri.

PAŞU: Yalnız mı gezermiş?

MİTİ: Ee. Yalnız. Köpekleri de yanında.

PAŞU: Kimler oğlum?

MİTİ: Kara Koli, Tika, Topka Vani. (Son ismi işitince İvanka irkilir.) Benim kardeşlik Radi de onlarla birlikteymiş.

İVANKA: Ben de Topka Vani'yi iyi bir çocuk sanırdım.

PAŞU: (Şaşkın) Sen ne diyorsun Miti?

MİTİ: Öyle Paşu. Öyle. Hepsinin elinde birer çengelli demir; duvarları, dolapları, yatakları bile delerlermiş. Saklananları bulmak için...

BABU İVANNA : (İstavroz yapar) Of, Allahım, Gökteki Babacığım, kurtar bizi, koru... (Miti'ye) Bizim bu ambar buğdayla dolu, oğlum.

MİTİ : Korkma anne, Radi'nin onları bize getireceğini sanmıyorum

PAŞU : O çengelli demir işini sana kim anlattı Miti?

MİTİ : Todur, Yançuların Vani anlattı.

PAŞU : O çocuk nereden biliyor peki?

MİTİ : Onlara da gitmişler. Kısmetlerine Suda-renko avluya girmemiş. Sadece yanındaki avanesi girmiş. Vani onlara demiş ki, "Evet var biraz buğdayım; biliyorum bulacaksınız ve alacaksınız. Ama ya sonra?" Ters ters bakmışlar ama kuyruklarını da sallayarak çıkmışlar avludan. Bu pastırma insanı susatıyor. (İvanka, babasına su getirmek için hazırlanır) Otur kızım, ben kendim alırım.

PAŞU: Bir bardak şarap ister misin; dökeyim mi?

MİTİ: İstemiyorum; su içeceğim.

(Miti, sedirden kalkıp kazana gider ve bir tas su içer. Sonra durup kazanı indirir yere ve çengeli alıp ince-ler, duvarda dener...)

MİTİ: Yahu bak şu köpeklere, duvarları delmek için neler düşünmüşler...

PAŞU: Delsinler, bizde bulamayacaklar...

MİTİ: (Düşünceli.) Kim bilir Paşu... Kim bilir..

BABU İVANNA: (Paşu'ya) Unuttun mu, güzel gelinim. Komşular buğdayı saklamışlardı, hiç kimse bi-lememişti yerini. Ama kim satmışsa satmış onları. Kara Koli gelip, son tanesine kadar götürmüş buğdayı.

MİTİ: Köpek! Yedi canı aç bıraktı...

PAŞU : (Sesi titrer) Ne yapalım be Miti? Ne ya-palım?

BABU İVANNA : (Paşu'ya) Sus, ağlama gelinim. Bu sedir içinde ekini bulamazlar. Mısırı güzel yerde sak-ladınız. Ama çavdarı... (Miti'ye) Miti, çocuklarla birlikte çavdarı tavandan indirin, şarap fiçlarına doldurun. Za-ten şarap bu yaz çok az olmuştu. Sabaha kadar hepsini yetiştiririz...

MİTİ: Çok yorgunum be anne...

BABU İVANNA: Biliyorum yavrum, biliyorum. Belki de bize hiç gelmeyecekler. Bu işi yine de sabaha bi-

rakmayalım. Şu ayak ağrılarım olmasaydı ben de yardım ederdim size.

MİTİ: Haklısın anne. Deneyelim bir. Belki orada bulamazlar. O şarabı bir kaba süzelim.

(Dışarı çıkarlar. Babu İvanna yalnızdır.)

BABU IVANNA: (Yalnız kalınca ikonaya karşı dua eder.) Allah'ım, gökteki babamız... koru bizi bu belâdan... Acı çekmeyelim. Yardım et bize. Allah'ım, Meryem anamız, başıyla bizi, koru bizi.. Bizi bu cehennem zebanilerinin eline bırakma. Ekmeğimizi almasınlar elimizden. Allah'ım bizi açlığa teslim etme...

İKİNCİ PERDE

(Gündüz. Birinci perde ile aynı yer. Sedirde, sobanın yanında Babu İvanna yün eğirir. Çocukların odasının kapısı açık.)

BABU İVANNA: (Uzun uzun öksürür) İvanka, bana bir tas su getir kızım.

İVANKA: (Sesi bitişik odadan gelir.) Şimdi, hemen getiriyorum Babaanne. Yoska'yı giydiriyordum. Vasıla, güzelim, giydir bu çocuğu.. (İvanka içeri girer. Babaannesine selam verir.)

İVANKA: Günaydın, babanne.

BABU İVANNA: Günaydın, kızım!

(İvanka, babaannesine su verir. İçeri Paşu girer.)

PAŞU: (Elinde kazan..) Amma da savurmuş kar. Her yer dağ gibi kar yığını. (Kazanı koyar) İneği sağdım. Anne, süt içer misin?

BABU İVANNA: İstemiyorum kızım. Şimdi su içtim.

PAŞU: (İvanka'ya sert) Al bu sütü, git çocuklara ver... Sonra bir kazan taze su getir. Baban pınara kadar karları temizledi.

(İvanka sütü çocuklara götürür.)

BABU İVANNA: Kızla neden öyle öfkeli konuş-
tun güzel gelinim?

PAŞU: Ben de bilmiyorum anne. N'oluyor bana
ben de anlamıyorum.. (Babu İvanna'nın yanına, sedire
oturur.) Başım ağrıyor biraz anne... Ama Miti'ye söyle-
me.. Bilmiyorum neden, kendimi hiç iyi hissetmiyorum.

(İvanka geri döner.)

BABU İVANNA: Her şey iyi olacak bak. Kendini
hiç korumuyorsun. O salkım ağacını kesmek gerçekten
gerekli miydi güzel kızım? Allah korusun, sana bir şey
olursa.. Miti bu altı cana nasıl bakacak?

PAŞU: Anne... anne... kendini neden saymıyor-
sun? Yedi anne yedi... Kendini neden saymıyorsun anne?

BABU İVANNA: Beni sayma kızım. Beni say-
ma... Benim yerim artık orada. Ecelim kapıda bekler...
(Uzun sessizlik) Yine bütün gece gözümü kıpımadım.
Ayaklarım ağrıdı bütün gece. Buz gibiydiler; kanım çeki-
liyor, vücudumda kanım artık soğumaya başladı.

PAŞU: (Ürkek) Anne, sen ne diyorsun anne?

BABU İVANNA: Öyle kızım. Öyle... Benim ye-
rim artık mezarlıkta. Ama siz yaşamalısınız. Çocukları
büyütmeniz; büyütüp mürüvvetlerini görmemiz lâzım.

PAŞU: Yaşayacağız anne, yaşayacağız. Birlikte
yaşayacağız; sen de yaşayacaksın. Allah'a şükürler olsun
buğdayımız var, peynirimiz var. Miti güzün ava gitti.

Kaç tavşan pastırması tuzladık. Mahsulümüz var şükür. Zorda kalırsak koyunları da keseriz anne. Allah'ın yardımıyla kurtulacağız; atlatacağız bu kötü günleri. (Ağlayan bebek sesi.) Gidip Yoska'yı doyurayım. (Çıkar)

(İvanka su getirir; kazanı çengele asar.)

İVANNA: Babaanne dışarıda öyle güzel bir hava var ki... Her yer göz alabildiğine bembeyaz kar... Tek bir leke yok..

BABU İVANNA: Kızım getir, o taze sudan bir yudumcuk tadayım. (İvanka babaannesine su verir. Babu İvanna içer.) Kaç yıl oldu bu kuyunun suyu hiç değişmiyor. Hep öyle tatlı. (Tası İvanka'ya uzatır.)

İVANNA: (Tası asar.) Babam her sene kuyuyu temizler babaanne. (Babaannesinin yanına sokulur.) Isınayım biraz.

BABU İVANNA: Babaannesinin pilici.. (İvanka'nın saçlarını okşar.) Büyüdün kızım.. Sen annene sakın gücenme. O seni azarlamak istemedi. Pek iyi değil annen kızım...

İVANNA: Anneme gücenmiyorum babaanne...

(İçeri Miti girer.)

MİTİ: (Üzeri, bıyıkları, kaşları hep kardır. Üzerindeki karı silkeler.) Brrrr..... ne berbat bir kış. Hem erken kapadı yolları, hem de durmadan yağıyor. (Kürkünü asar, bir tas su içer.) Eee! Su şaraptan iyi.

BABU İVANNA: Suyla şarabın yerleri ayrı, öğ-

lum.

MİTİ: Yine kar atıştırmağa başladı, (Sobaya yaklaşım ellerini ısıtır.) Soba iyi ısıtıyor. (Sedire oturup kızına sarılır.) Yoruldun mu, kızım?

İVANKA: Yorulmadım babacığım.

MİTİ: (Anasına) Öyle yorulmuşum ki ana, bir kuzu gibi uyumuşum.

BABU İVANNA: Yorgunluğun geçti mi, çocuğum?

MİTİ: Ne yorgunluğa anne.. O derin uykudan sonra yorgunluk kalır mı?

BABU İVANNA: Sizin yaşınızda elbette yavrum. Hayvanlardan ne haber?

MİTİ: Hayvanlar iyi anne. Suladık. Çocuklar şimdi altlarını temizliyor.

(İçeri Paşu girer.)

PAŞU: (Gülerek) Oh ne güzel... ana, baba ve kız...!

MİTİ: (Şen) Gel.. sen de yanımıza gel!

PAŞU: Ben de yanınıza oturursam, sizi kim doyuracak?

MİTİ: (Mutludur. Gülerek) Yoska! Yoska doyurur...

PAŞU: (İvanka'ya) Hadi koyalım sofrayı, kızım.

(İvanka sedirden kalkar. Babu İvanna yine öksürür, su ister.)

İVANKA: (Tası doldurup) Babaanne, sen neden öyle sık sık öksürmeye başladın? (Tası uzatır.)

BABU İVANNA: (Tası alıp birkaç yudum içer.) İhtiyarlık kızım! Tez üşüyorum. Baksana ne ayaz var dışarda. Bu yaşa yetiştim, böyle çetin kış görmedim. Boşuna dememiş ihtiyarlar: Böyle kışlar en zor vakitlerde olurmuş.

(Dışarda köpeklerin sesleri yoğunlaşır. Birilerine saldırmaktadırlar sanki. Köpekleri sakinleştirmek isteyen erkek sesleri duyulur. Kapıya vurulur.)

DIŞARIDAN SES: Miti, evde misin?

PAŞU: (Pencereden dışarı bakar. Şok hâlinde ve korkuyla..) Geldileerr!

(Bir süre kimse kıpırdayamaz; öylece kalırlar şaşkınlıkla... Adeta nefes almaya korkarlar. Ne yapacaklarını bilemez hâldedirler. Dışarda köpekler durmadan havlar.)

DIŞARIDAN SES: Miti.. Miti.. kov şunları be!

MİTİ: (Bir an rahatlar sanki, kalkar..) Korkmayın. Bu Radi'nin sesi.

(Paşu yan odaya geçer. İvanka babaannesine sarılır. Miti kapıyı açar. İçeriye arka arkaya selâm vererek, Radi, Tika, Topka girerler. Üçü de biraz çakırkeyiftir.

Tika ile Topka kapı yanında kalırlar. İvanka utanarak başını eğer.)

RADİ: (Kapıdan girerken) Ooo kardaşlık! (Miti'ye sarılır.) Günaydın Babu İvanna... maşaallah daha yaşıyorsun...

BABU İVANNA: Günaydın Radi. Şükür Allah'a, daha yaşıyorum.

RADİ: (İvanka'ya) Koca kız olmuşun! Bak, düğününe çağırmayı sakın unutma. (Miti'ye) Nasılsın kardaşlık? Sağlığın nasıl?

MİTİ: İyidir Radi. Şükür Gökteki Babamıza! (Radiye) Geç, otur. (Sandalyeyi gösterir)

RADİ: (Oturarak) Ee, Paşu nerede? Avluda görmedim.

MİTİ: Çocukları doyuruyor.

RADİ: Çocukları mı doyuruyor? Biz de acıktık.

MİTİ: (İvanka'ya) Git çağır anneni, kızım.

(İvanka çıkar. Miti sedire oturur. Tika ve Topka ayakta. Birazdan içeri Paşu girer.

PAŞU: Günaydın!

Üçü de selamı alırlar: "Günaydın!"

MİTİ: Paşu, sofrayı koy. Bir şeyler getir.

RADİ: (Gülümseyerek) Ne bişeyleri? (Tüfeği gös-

terir.) Sen iyi avcısın Miti! Getir şu pastırmaları. Koyunların var, peynir koy. Şarap getir. Miti, seninle arkadaşlık değil miyiz?

MİTİ: (Öfkeli) Seninle arkadaşlığız ama bunlar. (Başıyla Tika'yı ve Topka'yı gösterir.) Onlar burada ne arıyor?

RADİ: Onlar da benim arkadaşlıklarım. (gülür).

(Paşu duvardan sofrayı alır ve yere koyar.)

RADİ: Neden sofrayı koyuyorsun? Misafirlere masa kurmak gerekmez mi?

(Paşu kocasına bakar.)

MİTİ: Getirin masayı. Masaya kurun sofrayı.

(Paşu yan odaya geçer. Biraz sonra İvanka'yla masayı getirirler. Masayı kurmak için acele ederler.)

MİTİ: (Masa hazırlanırken.) Böyle ne sabah sabah gezmeye başlamışsınız.

RADİ: Kimine göre sabah, kimine göre akşam. Biz daha çok gece çalıştığımız için sabahlarımız akşama döndü.

MİTİ: Nasıl sıkı işleriniz var? Neler yapıyorsunuz?

RADİ: Çok işler, Miti. Çok işler... Yeni kuvveti hayata geçirmek için çok işler yapmak lâzım.

BABU İVANNA: Lâzımsa yapın, Radi. Ama niçin insanları aç bırakıyorsunuz?

RADİ: Kim dedi? Biz aç bırakmıyoruz. Onlar kendileri aç kaldılar. Kuraktı. Ürünü vaktinde toplamayı beceremediler.

BABU İVANNA: Ko öyle olsun. Kuraktı, doğru. Ama insanlardan son erzaklarını almasanız, onlar açlıktan ölmeyeceklerdi.

RADİ: Babu İvana, sen ne karışıyorsun yöneticilerin işine. Yöneticilerimiz ne yaptıklarını bilirler.

MİTİ: Ama olmaz öyle. İş tersine dönerse ya? O kuvvet sizi de yok edecek.

RADİ: Bizi yok edemez, Miti. Korkma.

BABU İVANNA: Karga karganın gözünü oymazmış.

(Masa hazırlanmıştır. Masada sadece ekmek yoktur. Paşu sobanın yanına geçer, ayakta bekler. İvanka anasına yaklaşır.)

MİTİ: Anne, adamları rahat bırak. (Sedirden kal-kar.) Buyurun masaya.

(Radi ile Miti karşı karşıya otururlar. Tika ile Topka, Radi'nin yanına oturular. Miti istavroz çıkarır.)

RADİ: Bırak şu istavrozo Miti... Hâlâ mı inanıyorsun Allah'a? (Miti sesini çıkarmaz; istavrozunu yapar.)

BABU İVANNA: Utanmıyor musun be Radi? Büyük günaha giriyorsun. (İkonaya doğru istavrozunu yaparak) Allah'ım, bağışla onu. O ne söylediğini bilmiyor.

RADİ: Ben ne söylediğimi biliyorum! Ne o günahmış filan! Miti, niçin masada ekmek yok? Senden henüz buğday almadık. Vardır senin ekmeğin.

(Tika ile Topka gülerler.)

MİTİ. Paşu, ekmek kesin. (Paşu yarım somun ekmek getirir, keser. Miti bardaklara şarap doldurur.) Hadi buyurun. Allah sağlık versin!

BABU İVANNA, PAŞU, İVANKA: "Allah versin!"

TİKA: (Ayağa kalkar Rusça..) Da zdravsti tovarisçi Stalin!

BABU İVANNA: Hangi dilde konuşuyorsun? Türkçe bilmiyor musun Tika?!

TİKA: Sizin Türkçenizden bana ne? Artık yeni kuvvet geldi. Türkçe yok artık; hepimiz Rusça konuşacağız.

BABU İVANNA: Köklerinden mi kopacaksın yani.

TİKA: Korkmayın kayıp olmayacağız. Bizi önder Stalin koruyacak. Da zdravsti tovarisçi Stalin!

(Radi ve Topka ayağa kalkarlar. Üçü de kadehlerini sloganla birlikte kaldırırlar. Miti içmez, kadehini masanın üzerine koyar.)

TİKA: (Oturarak) Ne oluyor Miti, neden kadehini kaldırıyorsun? Yoksa önder Stalini beğenmiyor musun?

RADİ: Rahat bırak adamı.

MİTİ: Ben onun kim olduğunu bilmiyorum. Bil-
diğim tek şey, onun adına çok büyük kötülükler yaptığın-
ız. Benim düşüncem bu. (Kadehini kaldırır.)

RADİ: Hangisine?

MİTİ: Allah sağlık versin.

TİKA: Kim o Allah? Nerede?

BABU İVANNA: Günaha girme bey, günaha gir-
me. Toprak seni kabul etmeyecek.

TİKA: Ölmek için acelem yok Babu İvanna....

BABU İVANNA: Dilinin hiç kemiği yok... El de-
ğirmeni gibi dönüyor...

TİKA: Dönecek elbet, bugün kuvvet bizde. Bu
toprakta tanrı Stalin'dir. Bu köyde de biziz... Kimi ister-
sek yok ederiz...

RADİ: Topla ağzını. (Miti'ye) Güzel şarabın var
kardaşlık. Birer bardak daha dök... Çok mu yaptın bu
yıl?

MİTİ: (Radi'nin gözlerine bakarak) Var biraz.
Yaza kadar yetecek. (Bardakları doldurur)

RADİ: Güzelll.. (Bardağını kaldırır) Hadi kardaş-
lık, senin için içelim!

(Radi ile Miti kadehlerini tokuştururlar. Miti sa-
dece bir yudum alır. Diğerleri kadehlerini bir yudumda

bitirirler.)

RADİ: Helâl şarap. Neden içmiyorsun?

MİTİ: Biliyorsun, şarapla dostluğum pek yoktur.

RADİ : Ne mutlu canına!

TİKA : Benim şarapla dostluğum iyidir! Şarabı su yerine içerim.

MİTİ : Görüyorum. Burnundan belli oluyor.

RADİ : (Miti'ye) Bırak onu. Hadi bir bardak daha dök.

(Miti bardakları doldurur. Miti'den hariç hepsi hem içer hem de yerler..)

RADİ: (Bardağını alır, ışığa doğru tutar) Harika bir şarap, baksana nasıl parlıyor. (Kadehini kaldırır. Babu İvanna'ya) Allah sana uzun ömür versin Babu İvanna. (Radi, Tika ve Topka kadehlerini bir yudumda içerler.)

BABU İVANNA: Sağ ol, Radi! Sağ ol! Torunları-
mın düğünlerini görmek istiyorum.

RADİ: Göreceksin Babu İvanna, göreceksin...

TİKA: (Babu İvanna duymayacak şekilde) Öl-
mezsen görürsün. (gülür).

BABU İVANNA: (Duymuştur) Ne lüzumsuz ko-
nuşuyorsun evlâdım. Boş fiçı gibi ötuyorsun.

RADİ: (Tika'ya sert sert bakar) Topla ağzını de-

dim sana... Helâl şarap! (biraz sonra) Doğru Miti, Stalin uzakta. Bu köyde biz büyüğüz. Ekmek de bizim elimizde, bıçak da... Ne istersek onu yaparız. Öyle değil mi çocuklar?

TİKA: Öyle..

TOPKA: Doğru!

İVANKA: (Kendi kendine) Utanmaz...

(Miti bardakları doldurur..)

RADİ: (İyice keyifli) Sen korkma Miti. Kaç yıl oldu biz kardaşlığız! Ben kardaşlığıma fenalık yapmam. (Paşu'ya) Paşu, sen de bana sanki bir kızkardeş gibisin. Daima yanınızdayım. (Bardağını kaldırır) Sizin için içiyorum Miti. (Bir yudumda bitirir bardağını. Bir parça pastırma alıp çiğnemeye başlar.) Daha pastırma var mı? (Paşu kocasına bakar.)

MİTİ: Getir Paşu, getir. Şu şarap sürahisini de doldur.

(Paşu dışarı çıkar.)

RADİ: Çok çalışkan, hamarat bir karın var. O güzel günü, sizin düğününüzü hatırlıyorum da şimdi... Gençliğimizi... Ah ah Miti...

MİTİ : N'oluyor Radi... O kadar da yaşlanmadık... Daha çocuklarımızı büyüteceğiz..

RADİ : Haklısın Miti... Daha çocuklarımızı büyüteceğiz... Mürüvvetlerini göreceğiz..

(Paşu, pastırma ve şarap getirir. Masa üstüne koyar. Sonra yine sobanın yanına oturur.

RADİ: Hadi ekmek kessene. Ekmeğin tadı güzel. Ama çoğu artık bu tadı duyamıyor.

TİKA: (Gülümseyerek) Ve duyamayacaklar da.. Köpekler gibi geberdiler. Şimdi ekmek yerine bırak top-rağın tadını duysunlar (Güler) Ha-ha-ha!

BABU İVANNA: Ölüler için böyle söyleme günahtır...

TİKA: Ne günah! Ölü ölüdür. Hiçbir şey duymazlar. Onları çukurlara at arabalarıyla taşıyoruz Bir tepedeki çukura... Şimdi ayaz. Kokmuyorlar. Sonra öylece, tepeden aşağı mezara atıyoruz. Hem ayaklarımızla da çiğniyoruz ki çok ceset sığsın. (Güler).

BABU İVANNA: Aman Allah'ım, aman Allah'ım!... (İstavroz yapar) Bağışla onları Allah'ım.

TİKA: Bize onun affı filân lâzım değil.

RADİ: Ne biçim konuşuyorsun sen Tika? (Miti'ye) Doldur, doldur bardakları, Miti. Korkma, hepsi ölmüyorlar! Koti'yi mezarlıktan geri getirmişler. Öldü diye bırakmıştık; elini oynatmış.... Bakmışlar ki canlı, geri getirmişler

TİKA: Bence gömmeliydiler. Zaten geberecek, (Bardağı eline alıp ayağa kalkar) Da zdravsti tovarişçi Stalin, bizim babamız! (Miti hariç hepsi ayağa kalkarlar)

BABU İVANNA: Ne zaman ananızla yattı da ba-

banız oldu?

TİKA: Ya siz teyze...

RADİ: (Tika'ya) Topla ağzını.

MİTİ: Toprağı bol olsun, (Yere biraz şarap döker, bir yudum içer).

RADİ: Olacak! Senin de üstüne o kadar toprak koysunlar da bak... Bak o zaman hafif mi olur yoksa ağır mı?..

MİTİ: Vakit geldiği zaman hepimizin üstüne koyacaklar. Senin de, benim de..

RADİ: Koyabildikleri kadar koysunlar. (Abartılı yer.) Helâl yemeklerimiz var!. Şarap da güzel. Hadi bir bardak daha dök Miti...

(Miti bardağa şarap koyar.)

BABU İVANNA: Radi be, Radi, böyle evden eve gezmeye utanmıyor musunuz be?

RADİ: Neden utanalım? Yukardan izin var. Biz de o emri yerine getiriyoruz. Belli evlere gidip buğday alıyoruz.

TİKA: Kimisinden biz alıyoruz, kimisi de kendisi getiriyor.

BABU İVANNA: Yalan söyleme. Hangi ahmak size kendi eliyle buğdayını verecek ?

TİKA: Ahmak değil ama sıkıştırınca getirirler.

Hem de nasıl getirirler. İki ay önce Todurçuların Vasi'yi çağırDIM Sovyet'e... Ben masa başında oturuyorum, yanımnda telefon...

BABU İVANNA: Ne yanında ?

TİKA: Telefon. Öyle bir şey işte. Onunla nere-siyle istersen konuşabilirsin. İstersen Komrat'la, istersen Moskova'yla...

BABU İVANNA: Bildirki bağ çubuğundan sepet örme...

TİKA : Ne ne?

BABU İVANNA : Yalan söyleme diyorum.

MİTİ : Yalan söylemiyor anne. Var öyle bir iş. Ama Moskova'yla konuşamazsın, Moskova'yla konuş-mak için ta Kişinov'a gitmek lâzım.

BABU İVANNA : Allah'ım, Allah'ım, daha ne şey-tanlıklar çıkaracaklar?!

TİKA : Diyorum ya, çağırDIM Vasi'yi Sovyet'e. Geldi. Selâm verdi. Ona dedim ki:

- Vasi be, sizin evinizi, avlunuzu olduğu gibi ak-tardık ama bir şey bulamadık. Nerede saklıyorsun buğ-dayı?

Bana diyor ki:

- Bende buğday yok
- Yok mu? Şimdi göreceğiz...

(Ayağa kalkar) Telefonu aldım elime. (Doldurur bardağını) Sanki yoldaş Stalin'le konuşuyormuş gibi yaptım. Diyorum ki:

- Yoldaş Stalin, Todurçuların Vasi buğday vermek istemiyor. Onu ne yapalım? Kurşuna mı dizelim? Çok güzel!

(Şarabı içer, dudaklarını eliyle siler.) Koydum telefonu, (Bardağı masanın üzerine koyar) Vasi'ye döndüm:

- İşittin mi ne dedi yoldaş Stalin?

Todurçu diz çöktü önümde, (Tika Vasi'yi taklit ederek diz çöker), başladı ağlamaya:

- Kıyma be Tika! Yalvarıyorum kıyma! Çocuklarım var, iki de ihtiyar var evde. Acı bize, acı lütfen! Biraz altınım var onları sana vereceğim; yeter ki alma buğdayımızı elimizden.

(Ayağa kalkar.) Ha-ha-ha! Diyorum ki:

- Bana altın lâzım değil. Şimdi Sovyet'e buğday lâzım. İşittin yoldaş Stalin'i. Getir buğdayı, sonra bakacağız.

- Getireceğim, diyor.

O zaman yine alıyorum telefonu elime (Bardağını yeniden doldurmak ister. Şarap olmadığını görünce bardağı bırakır. Bir hıyar alır, ısırır. Çiğnerken...), diyorum:

- Yoldaş Stalin, Todurçuların Vasi buğdayı ge-

tirecek, güzeel!

Telefonu bırakıyorum ve diyorum ki:

- Yoldaş Stalin seni affetti. (Parmağını sallar)
Ama buğdayı getir”.

Tıpış tıpış kendisi getirdi...

BABU İVANNA: Of, Allah'ım! (İstavroz yapar)
Geçen hafta da evlere baskınlar yaptılar. (Tika'nın tarafına)
Allah'ım, affet bu şeytan yavrularını, ne yaptıklarını
bilmiyorlar.

TİKA: Biz ne yaptığımızı biliyoruz. Sovyet'e hizmet ediyoruz.

BABU İVANNA: Her koyun kendi bacağından asılır.

TİKA : Ne ne! Sen ne diyorsun ?! (Babu İvanna'ya doğru atılır, yerine oturturlar.)

MİTİ : O Sovyetler, o Sovyet kuvveti sizi yiyecek.

RADİ : Miti, Miti... bilmiyorsun sen, o kuvvete kimse karşı duramaz. Şarap var mı daha ?

MİTİ : (Paşu'ya) Paşu, git getir canım. Görmüyor musun misafirlerimiz hem aç hem susuz !

TİKA: Biz aç değiliz. Biz belki... (Paşu, şarap sürisini alıp çıkarken yalanarak bakar) Doğru belki sadece aç susuz değiliz...

RADİ: (Tika'ya) Topla ağzını. (Miti'ye) Miti, biz

aç susuz değiliz ama...

(Kapı açılır; içeri Paşu girer.)

PAŞU : (Sesi titrer) Miti, be! Bizim yanımıza bir sürü at arabası çekmişler! Her yer insan kaynıyor insan !

MİTİ : (Fırlayıp, kapar tüfeği) Radi, ne oluyor be?

RADI : Korkma, korkma sana da kalacak.

MİTİ: Avluya girerlerse hepsini burada bitiririm. (Miti koşarak dışarı çıkar. Ardı sıra, Tika, Radi, Topka...)

(İvanka « Baba ! » diye bağırarak sedirden fırlar. Paşu, kızını tutar.)

İVANKA: Bırak beni anne!.. Babam !..

PAŞU: Kızım çıkma sen. Çıkma oraya!

(Dışarıdan, "Tut onu be! Tut onu!" diye sesler işitilir.

Nüklay'ın sesi: (Dışarıdan) Bırakın benim babamı, bırakın!..

Tika: (Dışarıdan bağıırır.) Bak sen şu piçe, bana saldırıyor

Radi: (Dışarıdan) Kim?

Tika: (Dışarıdan) Bu sümüklü, be!

(Dışarıdan gürültüler gelir. Tüfek patlaması. İçer-

de herkes öylece kalır.)

Radi'nin sesi: Bırak.. bağlama.. sokun onu içeri..

Miti'nin sesi: Bırakın beni... ben kendim gireceğim!

Radi'nin sesi: Bırakın onu!

Tikanın sesi: Nerede o be?

Topka'nın sesi: Kim?

Tika'nın sesi: O sümüklü, bacaksız!.

Topka'nın sesi: Dışarı kaçtı.

Radi'nin sesi: İçeri geçelim..

(Önce Tika, sonra Miti, Radi ve Topka odaya girerler. Tüfek Radi'nin elindedir.)

RADİ: Otur sandalyeye! Uslan, aklını başına topla! Kuvvetin kimin elinde olduğunu görmüyor musun? Bizi vurursun, başkaları gelir. (Tika'ya ve Topka'ya) Gidin, başlayın. Biriniz dışardan bir çengelli demir getirin.

(Tika ve Topka çıkarlar. Tika ayağını kaşır.).

RADİ: Miti yanlış yapıyorsun; ne demek tüfekte ateş filan... (Tüfeği Miti'ye uzatır.) Korkma al. Seni hapsedmeyeceğiz. Bu tatsız olayı ben halledeceğim. (Masanın yanına, Babu İvanna'ya arkasını dönecek biçimde geçip oturur.)

MİTİ: (Tüfeği alıp bir tarafa atar. Çaresiz.) Size

karşı o da yardım etmeyecek.

PAŞU: (Döğünerek) Bey, neler oluyor; Radi, neler yapıyorsunuz böyle? (Radi'nin üzerine atılmak ister; Miti tutar karısını.) Aç kalacak çocuklarımız. Bir de ihtiyarımız var içerde... ölecek... ölecekler...

RADİ: Korkma Paşu, korkma! Sizi bırakmayacağım. Miti, söyledim sana, bu kuvvete karşı eğilmekten başka çare yok.

MİTİ: Körpe ağaç eğilir, kart eğilmez.

RADİ: Kendini kart sayma!

PAŞU: Radi be, Radi, çevir onları geri... çevir! (Radinin önünde diz çökmek için eğilir.)

BABU İVANNA: Sen ne yapıyorsun kızım?

MİTİ: Paşu, sen ne yapıyorsun?! Kalk! (Onu sedire oturtur.)

RADİ: Ben tükürdüğümü yalamıyorum. Paşu, git şarap getir. (Paşu kıpırdamaz) Korkma Miti, ben sizi bırakmayacağım.

MİTİ: Git Paşu, getir bir sürahi şarap.

RADİ: (Paşu'ya) Ambarı kilitle.

(Paşu ağlayarak çıkar. İçeri elinde çengelli demirle Topka girer.)

TOPKA: Yoldaş Radi, getirdim demiri. Nereden başlayacağız: duvardan mı, yoksa sedirden mi?

BABU İVANNA: Aman be Radi, hiç mi insaf yok sende! Söyle bu çocuk delmesin duvarları. Şimdi kış, gelin nasıl sıvayacak yeniden?

RADİ: Aramamız lâzım Babu İvanna. (Topka'ya) Sedirden başla.

TOPKA: (Sedire yaklaşır) Affedin teyze, ama aramam lâzım.

BABU İVANNA: (Topka'ya) Kimlerdensin sen? Tika'yı tanıdım, ama seni bilmiyorum.

TOPKA: Topkalardanım teyze.

BABU İVANNA: Topkalardan mı? Kosti'nin oğlu musun yoksa?

TOPKA: Onun oğluyum.

BABU İVANNA: (Sanki hiçbir şey olmamış gibi) Babanı tanıırım iyi adamdır. Eee... senin adın ne?

TOPKA: Vani.

BABU İVANNA: (İvanka'ya bir bakış atar ve sedirden kalkar.) Genceciksiz daha, bu kudurmuş canavarlar sürüsüne neden katıldın? (İvanka'ya yaklaşır, onun saçlarını okşar.) Hadi, ara...

(İvanka, Topka'nın gözlerinin içine bakar. Topka, sedire demiri saplamak için kaldırırken İvanka'nın bakışlarından etkilenir, demiri sedire dayar. İvanka'nın bakışlarından öyle etkilenmiştir ki, sedire dayadığı demir, elinden kayar Babu'nun ayakları dibine düşer.)

TOPKA: (Radi'ye döner.) Bir şey yok, bay Radi. Duvarlara da bakayım mı?

RADİ: Bakma. Git tavana bak.

(Topka çıkar. Paşu girer.)

PAŞU: (Ağlayarak) Miti be, ne duruyorsun? Onlar sayvanda buğdayı bulmuşlar. Kara sığırların avlusunda da kuyuyu...

(Miti dışarı çıkmak için hareket edince, Radi onu tutup zorla yerine oturtur.)

RADİ: Dur Miti! Dedim sana, bu kuvvete karşı birşey yapamazsın. İzin Moskova'dan gelmiş. Emirleri yerine getirmek lâzım. Yöneticiler hiç rahat bırakmıyorlar! Emir, emir, emir!.. Ambarlar dolu, yollar kapalı. Taraklı'ya, demir yoluna zahireyi taşıyamıyoruz.

MİTİ: Ambarlarda zahireyi sığanlara yediriyorsunuz. İnsanlar da açlıktan ölüyorlar!

PAŞU: (Radi'nin üstüne atılmak ister.) Ambarlar dolu diyorsunuz madem, bizden almayın. Çocuklarım açlıktan ölmesinler!

RADİ: Ben ne yapabilirim Paşu? Stalinden emir gelmiş.

(Topka pencereden görünür; sonra içeri girer.)

RADİ: Buldun mu bişey?

TOPKA: Bulamadım. Tavan karanlık, ama orda bir şey olduğunu sanmıyorum.

RADİ: (Pencereye bakarak) Karanlık çökmeye başladı.

MİTİ: Senin sayende ömürümüze de karanlık çöktü. (Sobaya yaklaşp feneri yakar.)

(İçeri Tika girer.)

TİKA: (Sofraya yaklaşp bardağına şarap döker.) Sağlığınıza! (Biten bardağını yeniden doldurur.) Beş arabanın dolması lâzım. İki boş kalıyor. (İçer) Bunda (Miti'yi gösterir.) daha çok olması lâzım. Kilere de bakalım mı?

RADİ: (Sürahiyi alıp Tika'nın bardağını doldurur.) Kilerde bu güzel şaraptan başka bir şey yok..

TİKA: (Bardağını bir yudumda içer.) Moskova'ya şarap da lâzım.

RADİ: (Yine pencereye bakar.) Yetiştiremeyeceğiz. Görmüyor musun karanlık oluyor.

BABU İVANNA: Radi be, Radi. Neler yapıyorsun? (Tika'yi gösterir.) Ha bu köpekti, öylece de köpek kaldı. Ya sen? Miti'yle sen kardaşıktınız, ne sıkıntılar çektiniz. Şimdi de bizi açlıktan ölmeye terkediyorsun. Ben... ben belki yarına öleceğim. Ama ya çocuklar. Senin kalbin taştan mı be Radi?

RADİ: Değil! (Tika'yla Topka'ya) Gidin getirin arabadan iki çuval mısır. (Tika ve Topka çıkarlar. Babu İvanna'ya) Değil taştan ama emre karşı gelemiyorum.

(Topka ve Tika geri dönerler. Topka'nın sırtında

bir çuval, Tikada yarımından daha az bir çuval girerler.)

TİKA: (Çuvalı yere fırlatarak atar.) Canımızdan koparıyoruz...

MİTİ: (Üzerine yürür.) Köpek!... (Tika'ya bir yumruk vurur; Tika yere düşer.)

TİKA: (Kalkarak) Ben sana göstereceğim. (Radi, Tika'yı oturtur.)

RADİ: Bakma ona Miti. Alın bunları. Babu İvan-na ölünceye kadar olsun neyle geçineceksiniz? (Bardağı-nı yeniden şarapla doldurur, bardakta şarabın ışıltama-sına bakar.) Turna gözü. (İçer) Güzel şarap. (Pastırma alır ve zevkle çiğnemeye başlar.) Eee.. Miti, pastırmala-rın da güzel. Yarına yine geleceğiz. Tika doğru söyledi, Moskova'ya şarap da lâzım olacak.

BABU İVANNA: Canavar, eşek eti yediği yeri bir yıl dolaşmış.

RADİ: Biz canavar değiliz. Hadi, kalın sağlıcakla. (Tika'ya ve Topka'ya) Gidiyoruz...

TİKA: (Çıkarken) Ben size göstereceğim.

BABU İVANNA: (Arkalarından) Siz canavardan da betersiniz...

(Üçü de çıkarlar. Paşu, arkalarından çıkmak için hareketlenir ama Miti ona mani olur. Miti kendisi çıkar.)

PAŞU: (Elbiselerini yırtarcasına dövünür.) Ne yapacağız şimdi, ne yapacağız? Off Allah'ım... ne yapa-

çağız? Yavrularımı kaybedeceğim. Kendimiz de açlığa kurban olacağız. Off... offff.... Allah'ım!.. (Çocuklarının odasına girer)

BABU İVANNA: (Beddua eder.) İnşaallah arabalarınız karların içine batıp yok ollur. Aldıklarınız boğazınıza tikanır. Patlarsınız inşaallah, geberirsiniz... Evlâtlarınızın gününü görmeyesiniz. Allah içinize dertler versin de acılar içinde kıvranasınız. Allah sizi kör etsin! (Bayılıp sedire düşer.) (Paşu içeri girer. Eşarbi başından omuzlarına düşmüştür.)

PAŞU: Of.. of.. of!.. (Babu İvanna'yı görür.) Anne! Anne! (Babu İvanna'yı sarsar. Koşarak okunmuş su – ayazma- getirir ve Babu İvanna'nın yüzüne, üzerine serper.) Anne!

BABU İVANNA : Önemli değil kızım, bayıldım galiba... Beddua ettim... Beddualarımı durdurmak için Allah beni bayılttı. (Biraz su içer.) Affet beni Allah'ım! Affet! Günaha girdim.

(İçeri Miti girer.)

PAŞU : (Miti'yi görünce) Miti be, Miti! Ne yapacağız bey, ne yapacağız?!

MİTİ : Susun, ağlamayın. (Karısına yaklaşıp.) Ağlama canım. Ağlamaya vakit yok. Yarına yine gelecekler. Kileri, ambarı olduğu gibi aktaracaklar. Radi bugün bırakmadı onları. Ama sabaha... Sedirde buğdayı bulamadılar. Çavdarı da geri tavana taşıyacağız. Sanıyorum orada bir daha aramazlar bir şey. Paşu, getir çuvalları. Çocukların da hepsi giyinsin. Çavdarı içeri taşımaya başlayalım. Gece uzun. Tan yeri ağarana kadar işi bitirelim.

(Kapıya yönelir.)

PAŞU : Yetiştirebilecek miyiz Miti ?

MİTİ : (Kapıdan) Yetiştirmemiz lâzım. (Çıkar.)

PAŞU : (Ellerini vurarak) Of Allah'ım, of!

BABU İVANNA: Hadi git kızım, git. Giydir çocukları. Yoska'ya ben bakacağım.

PAŞU: İyi olur anne. (Çocukların odasına girer.)

(Babu İvanna, oflayarak kalkar sedirden. Adımlarını zorla atarak çuvalın yanına gider. Diz çöker. Yavaş yavaş çuvalı çözer; bir avucunu tanelerle doldurur ve avucundan avucuna aktarır. Avuçlarında taneler ellerini havaya kaldırır.)

BABU İVANNA: Allah'ım, Gökteki babamız. Büyük günaha giriyorum; affet beni. Sana yalvarıyorum... Beni yanına al... İçerde dokuz can var. Onlara acı... Bu kadar yaş bağışladın, bu kadar yıl yaşadım... Şükürler olsun sana... Varsa daha günlerim, benden al, çocuklarıma, torunlarıma bağışla... Uzat onların günlerini... Acı onlara... Allah'ım, gökteki babacığım... affet beni. Yalvarıyorum sana; al beni yanına... (Çuvalın üstüne düşer.)

ÜÇÜNCÜ PERDE

(Sahne karanlık. Sessizlik. Sadece adımlar işitilir. Karanlıkta, kız sesiyle bir türkünün ezgileri duyulur. Sahne yavaş yavaş aydınlanır. İvanka pencerenin önündedir. İvanka, "Mavi Çiçek" türküsünü söylemektedir. Sahne aydınlanır.)

(Aynı sahne. Duvardaki ayna bir bezle örtülüdür. İkonanın önünde kandil yanmaktadır. Fener, kazan ve sandalye yerlerinde. Sofra yerde. Sofra üstünde iki küçük mısır koçanı. İçerde başka bir şey yok. Kilimler, perdeler, havlular, halılar ve yüklük yoktur.)

(Sedirde üzerinde yorgan örtülü Miti yatmaktadır. Kırk günlük sakalı uzamıştır. Tüfek bir tarafa yuvarlanmış öylece kalmıştır. Sirtında keptar denilen koyun derisinden yelek, başında kara yazma ile içeri İvanka girer. Aç olduğu her hâlden belli olmaktadır. Bir elinde iki mum, diğerinde bir çanak tutmaktadır. Çanağı sofraya koyar. Mumları da küçük tabaklardaki un yemeklerinin üzerine koyar. Sedire yaklaşır.)

İVANKA: Nasılsın baba?

MİTİ: İyiyim kazım. Sadece biraz üşüyorum.

İVANKA: Bırakmıyorsun ki sobayı yakalım.

MİTİ: Kış uzadı kızım. Yakacakları korumamız, dikkatli kullanmamız lâzım. Annen nerede ?

İVANKA: Erkenden mezarlığa gitti.

MİTİ: Dedim ona çıkmasın bir yere diye. Düşüp kalacak oralarda.

İVANKA: Korkma baba, annem sağlamdır

MİTİ: Sağlam?

(Dışardan bir gürültü işitilir. Kapı açılır. Dışardan Paşu'nun sesi : "Buyur, Peti, buyur içeri". Nüfunların polis oğlu Peti ve arkasında Paşu içeri girerler.)

PETİ: (Şapkasını çıkarır.) İyi günler.

MİTİ ve İVANKA: İyi günler.

PAŞU: Buyur, Peti. Geç içeri. Bugün annemin kırkinci günü. Miti'yle bir küçük sofraya annemin canı için dedik. Geç otur şuraya. (Sandalyeyi gösterir.) Soyunma soyunma içerisi soğuk. Odun kalmadığı için seyrek yakarız ama şimdi yakarız sobayı. (Miti'ye) Gelirken Peti ile karşılaştım. Çağırayım annemin kırk sofrasına dedim.

MİTİ: (Kalkarak) İyi yapmışsın.

PETİ: Nasılsın bay Miti?

MİTİ: İyiyim... Nasıl buz güneşe karşı durursa duruyorum öylece. Biraz rahatsızım.

PAŞU: Nasıl rahatsız olmasın. İki hafta oldu ağzına bir lokma bir şey koymadı. Şimdi de üşüttü.

MİTİ: Nereden alacaksın? Kimse de bir lokma

ekmek yok. Hayvanlar da bitiyor artık.

PAŞU: (Sofraya yaklaşıp.) Âlemden ayıp. Sofrayı kurmak için papazı da çağırmadık.

İVANKA: Ne ayıbı anne?! Baksana, açlıktan ölüyoruz.

MİTİ: Git şarap getir, kızım.

İVANKA: (Şaşarak) Baba ne şarabı? Onlar o zaman bütün şarabı da aldılar ya...

MİTİ: O gece turşu kabının arkasına bir şişe gömmüştüm. Çıkar onu. Yarisını sürahiye dök, yarisını da ilaç için bırak.

(İvanka sürahiyi alıp çıkar.)

PAŞU: Masayı içeri kurmayı düşündüm ama (Eline koliva/ekmek alır.) Ama birden son defa bu masada Tika'ların yiyip içtikleri geldi aklıma vazgeçtim. Yeyip içtiler sonra da bizi aç bıraktılar.. (Ağlamaya başlar.)

PETİ: Ağlamayın lütfen Paşu abla.

PAŞU: (Eşarbının ucuyla gözlerini siler.) Ahhh... Artık ağlamıyorum Peti. Ağlaya, ağlaya gözümde yaş kalmadı.

MİTİ: Onları aklına getirme artık... Bugün annemin kırkı...

PAŞU: Nasıl getirmem Miti. Onlar zahiremizi, buğdayımızı almasalardı elimizden, bugün annem yaşayacaktı.

(İçeri elinde sürahi ile İvanka girer. Sürahiyi babasına verir.)

MİTİ: Bardağı da ver, kızım.

PAŞU: (Koliva'yı Peti'ye uzatır.) Al annemin kolivasından, can ekmeğinden Peti..

(Peti, istavroz yaparak kolivadan bir parça alır. Paşu, kolivadan önce kocasına sonra kızına verir sonra da kendisi alır.)

MİTİ: (Bardağı uzatır.) Buyur Peti, annemin canı için olsun... Samırsın hiç yokmuş...

PETİ: İnsan yumurta gibi: düştü, kırıldı, yok... (Bardağı alır.) Babu İvanna'nın canı için.. (Adete göre bardaktan bir miktar yere döker.) Toprağı bol olsun. (Biraz içer; bardağı geri verir.)

MİTİ: Buyur Peti, bitir bardağını.

PETİ: Ah ah... pek iyi bir insandı. Hiç unutmam, cebinden şeker hiç eksik olmazdı. Küçüklüğümde nerede görse beni hemen çağırırdı: "Gel buraya Petika. Babu sana bir şeker versin" Ahhh... ahhh... (Şarabını içer, bardağını Miti'ye uzatır.) Ahhh.... Yazık...

MİTİ: Kim bilir... Ölümlere mi yazık, yaşayanlara mı? İvanka kızım, koy bu sürahiyi sofraya kızım...

(İvanka, babasından sürahiyi ve bardağı alır, sofraya koyar. Paşu, kolivayı ve bir undan yapılmış yemeklerin bulunduğu tabakları alıp ikonaya yaklaşır; istavrozunu yapar... mumu tutuşturur.)

PAŞU: Yağı salt kandil için koruyorum. (Un yemeğini Peti'ye uzatır.) Al, annemin canı için hayır olsun.

PETİ: Allah rahmet eylesin.

PAŞU: (Derin bir iç geçirir.) Miti'ye ne varsa sattırdım. Ne kilim kaldı, ne elbise.. Hepsini mısır ununa değiştirdi. Buğdayımızı, bütün zahiremizi aldılar elimizden, şimdi de elbiselerimizle değiştiriyorlar. Önce aç bıraktılar, şimdi çıplak bırakıyorlar. (İkinci tabağı alır.) Bu yemeği de son buğdaydan yaptık. Annemin kırkı için bıraktık. (Kolivayı İvanka'ya uzatır.) Babaannenin canı için olsun kızım.

İVANKA: (İstavroz yapar.) Allah rahmet eylesin. Gidip Nüklaylarla paylaşacağım.

PAŞU: (Kolivayı uzatır.) Al kızım, çocuklar da baannelerinin hayır ekmeğinden alsınlar.

(İvanka kolivayı alıp çıkar.)

MİTİ: Şu hastalık yüzünden evden hiç çıkamıyorum. Peti sen polissin, etrafta olup bitenden haberin vardır. Ne oluyor? Moskova'nın bu açlıktan haberi yok mu?

PETİ: Ahhh... (Derin bir soluk alır.) Hiçbir şey bilemiyorum bay Miti..

MİTİ: Ama nasıl olur da Moskova bu felâketi bilmez?

PETİ: (Kapıya tereddütlü bir bakış atar. Çekine çekine, adeta fısıldayarak konuşur..) Sanıyorum her şeyi biliyor. Hem sadece bilmiyor, Gagauzları açlığa sürük-

lüyor. Moskova Türkleri sevmezmiş. Biz de Türk kökenli olduğumuz için açlığa sürükleyerek bizi yok etmek istiyorlar.

PAŞU: (Korku ile) Eyvaahhh!...

MİTİ: Ama biz de onlar gibi Hristiyanız.

PETİ: Dine bakmıyor onlar.

PAŞU: Peki yöneticiler. Onlar da mı hâlimize acı-mıyorlar? Baksana köyde neler oluyor Peti. Bunları hiç mi görmüyorlar?

PETİ: Kim görecek Paşu abla?.. Bizim köyde du-rum daha da kötü. Bir görseniz diğer köylerde neler olu-yor. İnsanlar ağaçların kabuklarını kemiriyorlar. Yakacak için boş evleri söküyorlar. Köylere giriyoruz, ne avlu, ne kapı, ne pencere, ne örtü... Sanki her yer savaştan çık-mış..

MİTİ: Savaşta da böyle olmadı.

PETİ: Çok çirkin işler oluyor.. Ne köpek kaldı ne kedi... Sizin avluya da girince köpek sesi duymadım.

PAŞU: (İstavroz yapar.) Allah korusun be Peti! Sen ne sanıyorsunu bizi? Köpekleri mi yedik?

PETİ: Yanlış anladın Paşu abla! Asla öyle düşün-medim ben...

MİTİ: Çok iyi köpeklerimiz vardı Peti... Sen de bilirsin... Birisi yaşlılıktan öldü galiba, ama Karakurt da bir gün çözülmüş. Kayboldu... Nasıl kayboldu anlaya-

madık.. Birilerine çorba oldu herhalde...

PETİ: Köpek eti koyun etine benzermiş. İnsanlara zarar etmezmiş. Ama bazıları sıçan bile yiyor...

PAŞU: Allah korusun!

MİTİ: Sen ne diyorsun. Sıçan zehirlidir. Onları kediler bile yemezler; sadece boğarlar...

PETİ: Zehirli bay Miti, zehirli.. Ama yiyorlar. Zaten, yiyen de ölüyor. Sıçan yeyip zehirlenen birisinden kulaklarımınla işittim; şöyle diyordu: "Tok ölmek istiyorum!"

PAŞU: Bugün mezarlıkta söylediler. Mezarlar açılmış; bazı ölüleri parçalanmış bulmuşlar. Doğru mudur bunlar Peti?

PETİ: (Sandalyeden kalkar.) Doğru Paşu abla, doğru... Hem salt ölüleri değil, dirileri de kesip yiyorlar... Bizim köyde böyle bir şey olmadı ama çevrede oluyor bunlar... (Miti'ye yaklaşır.) Bunu yapanları bulup hapse atıyoruz. Görseniz onların gözlerini. Kudurmuş gibi parlıyor gözleri... Bizim bile boğazlarımıza saldırıyorlar.

PAŞU: Aman Allah'ım!.. (İstavroz yapar.)

MİTİ: Çok mu var?

PETİ: Çok değil ama var.

MİTİ: Peki ne yapıyorsunuz onları?

PETİ: Bilmiyorum. Onları bizden de askerler alı-

yorlar. Bir yerlere götürüyorlar ama sanıyorum kurşuna diziıyorlar.

MİTİ: Doğru yapıyorlar. Onlar artık insan değil. Onlara hortlak derler.

PETİ: (Tüfeği kaldırır.) Tozlanmış. Sizin bu tüfeği böyle ihmâl ettiğinizi hiç görmemiştim bay Miti..

MİTİ: Bu tüfeği çok severdim biliyorsun. Dostlarımdan daha çok severdim. Ama bu kötülöklere o bile yardım etmiyor. Radi doğru demiş meğerse: "Bu kuvvete karşı tüfek de bir şey yapamıyor" Koy onu yerine Peti...

(Peti, bir şey demez, tüfeği yerine koyar. İçeri İvanka girer.)

İVANKA: Hayır ekmeğini hepsine tattırdım anne. Yoska daha istiyor...

MİTİ: Nelere şahit oluyoruz Allah'ım? (Oflar)

PETİ: Allah büyüktür bay Miti. Kurtuluruz. (Paşu'ya) Paşu abla sizde şöyle gücü kuvveti yerinde kim var?

PAŞU: İvanka'yla Nüklay var.. Niye sordun Peti?

PETİ: Benimle gelsinler. Onlara mısır vereceğim. Getirebilecek misiniz İvanka?

İVANKA: Getiririz elbet Peti.

PAŞU: Ah güzel İvanka'm! Ah benim güzelim? Baksana, ikiniz de açlıktan sallanıyorsunuz. Düşerseniz ikiniz de gidecekmeşsiniz gibi...

İVANKA: Sus anne! Yerde sürüneceğiz ama getireceğiz. Baksana Yoska, Ana, Mani açlıktan şişmeye başladılar anne... Vasila da bir zaman sonra şişmeye başlayacak..

PETİ: Böyle evlâtlarla yok olmayacaksınız bay Miti. (İvanka'ya) Hadi, al kızacığı da gidelim. Kalın sağlıcaklan.

(İvanka'yla birlikte çıkarlar. Paşu onları yolcu edip geri döner.)

İvanka'nın Sesi: Nüklay, gel bizimle..

Nüklay'ın Sesi: Şimdi yetişeceğim size.

(Miti oflayarak kalkar sedirden sofraya yaklaşır. Bardağa biraz şarap döker. Bardağı eline alır.)

MİTİ: Toprağın bol olsan anacığım. Açlığa kurban oldun. (oflar) Hepinizin toprağı bol olsun... hepinize Allah rahmet eylesin.. (Yere biraz şarap döker.) Allah pay etsin hepinize. (İçer. Bardağa biraz şarap döküp Paşu'ya uzatır.) Buyur Paşu, anamın camı için olsun. (Sedire oturur) Ana baba öldükten sonra biz ihtiyarlıyoruz artık.

PAŞU: (Bardağı alır) Biz kahırdan ihtiyarladık Miti.. (İkonaya yaklaşır.) Allah'ım, Meryem anamız bu toprak üzerinde ne kadar günahkârız ki bize bu acıları tattırıyorsun? Niçin kuvveti şeytanın hizmetine verdin. Cehenneminde yak onları. Kötülükleri yok et bu yer yüzünden Allahım...

MİTİ: Beddua etme Paşu... (Derin bir soluk alıp

oflar..) Off! Günaha girme. Erkeğim güya ama bu zulme karşı ben de güçsüzüm.. Karşı koymaya kuvvetim yok.. Buyur Paşu..

PAŞU: Toprağın bol olsun, Allah rahmet eylesin anne! (Yere biraz şarap döker. Şaraptan bir yudum aldıktan sonra bardağı masaya koyar.) Miti, hani annem...

(Kapı sesle açılır. İçeri Tika girer. Elinde yarım çuval buğday.)

TİKA: Bugün ananızın kırkı olduğunu işittim. Dedim uğrayıp rahmetliyi anayım; yeniden bir başsağlığı dileyeyim (Çuvalı yere koyar.)

PAŞU: (Tika'nın üzerine atılmak ister.) Köpek sen ne yüzle geldin bu eve, ne yüzle girdin bu evin eşinden? Defol buradan şeytan yavrusu!

TİKA: Bağırma Paşu abla.. lütfen bağırma..

PAŞU: Ben senin ablan değilim pis köpek. Yok ol buradan!

TİKA: Benim bay Miti'yle bir işim var.

MİTİ: (Paşu'ya) Dur Paşu.. (Tika'ya) Anlat bakalım.

TİKA: İşittiğime göre elbiselerinizi buğdayla değiştirmişsiniz..

PAŞU: Görmüyor musun içerisi bomboş kaldı. Ne suratla geliyorsun buraya... yüzsüz!

TİKA: (Paşu'yu işitmiyor gibidir. Bir sandalye alıp

oturur sofraya.) Bana elbise lâzım değil.. (Bir şişe rakı çıkarıp sofraya koyar.) Helâl içki! (Tüfeği görür.) İyi bir tüfeğin var bay Miti!

MİTİ: Biliyorum, bunu bütün köy bilir. (Kalkıp tüfeği alır; sedire oturur.) Ama o bana artık yardımcı değil. (Tüfeği yanına koyar.)

TİKA: (Birden neşelenir) Hadi gel değişelim.. (Kendisine bir bardak rakı koyar ve içer.) Ben buğday veriyim sen tüfeği...

MİTİ: Ne kadar?

TİKA: (Çuvalı gösterir) İşte bu!

MİTİ: Ne diyorsun sen be! Böyle bir tüfeğe bu karcık buğday mı?

TİKA: Az mı? Ne kadar istersin? Bir çuval yetecek mi?

MİTİ: Az...

(Paşu, ağzını bir eliyle kapayıp şaşkınlıkla bakar kocasının yüzüne.)

TİKA: (Heyecanlanmıştı) İki çuval! (Miti olumsuz şekilde sallar kafasını) Üç.. Dört!

MİTİ: İyi tüfek olduğunu kendin söylüyorsun...

TİKA: Bir araba dolusu buğday versem... ister misin?

(Miti kafasını sallar; Paşu, iki eliyle ağzını kapar.)

TİKA: Düşün bay Miti, düşün. Bir araba buğday! Siz bütün elbiselerinizi bir çuval buğdaya değiştirmişsiniz. Düşünmeyin artık; bu harika bir alışveriş!

MİTİ: (Tüfeği eline alır, tozunu siler, adeta bir çocuğu okşar gibi okşar.) Doğru diyorsun çok iyi bir alışveriş... (Birden ayağa fırlar ve tüfeği Tika'nın üzerine doğrultur.) Sen... sen iğrenç köpek... içeri girerken çok mu düşündün ha?

TİKA: (Ayağa fırlar) Ben..

MİTİ: Defol buradan... cehennem ol!...

TİKA: (Kapıya doğru gider.) Bak... Kuvvet bizde...

MİTİ: Kuvvet mi? Kuvvet şimdi benim elimde! (Tika duraksar.) Al çuvalını! (Tika kıpırdamaz.) Al dedim sana! (Tika, üzerine doğrultulmuş tüfekten korkar, gidip, bir eliyle çuvalı, diğer eliyle rakı şişesini alır.) Bu tüfikle salt ava gittim. Açlıktan ölenler gelip yalvardılar köpek vurayım diye.. Ama bunu yapmadım, günahtır diye. Ama şunu bil ki, bir kere daha bu evin avlusundan içeri girersen vurduğum ilk köpek sen olursun! Anladın mı? (Tika cevap vermez; çekinerek kapıya doğru gider.) Sana soruyorum anladın mı?

TİKA: (Sesi titrer) Anladım... (Geri geri giderken sandalyeye takılıp düşer.)

MİTİ: Şimdi cehennem ol buradan !

(Tika, adeta dört ayak çekinerek geri geri gider, arkasıyla kapıyı açıp hızla dışarı çıkar.)

PAŞU: (Koşarak kocasının yanına gider.) Sen ne yaptın, be Miti. O seni gammazlayacak şimdi. Sibiryada çürütecek seni Miti! (Tüfeği elinden almak ister.)

MİTİ: Dur Paşu! (Bir eliyle karısının omuzlarına sarılır.) Dur! Onun yeri karşıda! (Tüfeği eski yerine asar.)

PAŞU: (Ağlayarak) Çocuklar öksüz kalacaklar...

MİTİ: (Karısına yaklaşır.) Ağlama, Paşu. Korkma, gammazlamayacak. O bizden korkacak. Zira, biliyor ki bizim yerimize oğullarımız kalacak. Bilirsin, kan su olmaz! Oğullarımız büyüdüğünde öğrenecekler biz Gagauzları niçin açlığa mahkûm ettiklerini. Son lokmamızı kim ağzımızdan aldı. Terimizle kazandığımız ekmeğimizi niçin yok ettiler, niçin aldılar elimizden. Türklüğümüzü niçin yok etmeye çalıştıklarını öğrenecekler!.. (Paşu göz yaşlarını siler.) Bugün annemin kırkı, onu analım Paşu.. Hem o ne derdi hep: "Allah'a dua edelim!" O yardımcı olacak. Kalbimizde iman varken, bizi kimse yok edemez. (İkisi de ikonaya doğru dönerler. İstavroz yaparlar. Sessizce dua etmeye başlarlar.)

(Işıklar ağır ağır söner. Karanlık. Sahnede sadece kandilin ışığı titreşir. Uzaktan çanların sesi işitilir.)

SES

“Sovyet kuvvetleri tarafından, açlığa mahkûm edilerek uygulanan soykırımı sebebiyle, 1946 ve 1947 yıllarında Gagauzların yarısı öldü. Sağ kalanların çoğunu da, hayvan vagonlarına yükleyip 1949 yılında Sibirya'ya, Kazakistan'a, Altay'a sürdüler. Sürgüne gönderilenlerin çoğu yollarda öldü. Sağ kalanların çoğunu da soğuk ve açlık yok etti.

Bu zulmü yapanların torunları, bu kara günleri bizlerden saklamak için uğraşıyorlar. Hâlbuki, onurlu Gagauz Türklüğü azlığına rağmen gururundan, onurundan vazgeçmedi. Kötülükleri yapanların torunları, açlığa mahkûm edilen Gagauzların trajedisini, soykırımı yazmamızı istemiyorlar. Açlık günlerinde yok olan masumların torunları gerçekleri öğrensinler istemiyorlar... Soykırımın aslını öğrensinler istemiyorlar... Açlığa mahkûm ederek Gagauzları nasıl soykırımı uğrattıklarını genç kuşaklar ve bütün dünya öğrensin istemiyorlar...

Hâlbuki, açlık kurbanları mezarlarından bağıryorlar: “Unutmayın bizi! Unutmayın! Açlıktan toprağa düşen binlerce canı unutmayın. Gagauzlar, unutmayın bizi ve köklerinizden kopmayın! Unutmayın ki kara günler geri dönmessin! Daima hazırlıklı olun, dikkatli olun, köklerinizden kopmayın!

NOT

Oyunda yazılı olan hadiselerin hepsi gerçektir. Bu trajediyi yaşayanların bazıları bugün de yaşıyorlar.

Oyun kişilerinden:

- Babu İvana 1946-47 kışı öldü.
- Miti 1962 de öldü..
- Paşu 90 yaşında, 1995'de öldü.
- Radi 1960. yıllarda trajik bir şekilde öldü.
- Topka 1950'li yıllarda öldü..

Diğer kişiler, bu oyunun kaleme alındığı 1998 yılının güzünde hâlen yaşıyorlardı.

Kim söylecek: kaç insanı
Başka hiç görmedi tarla?
Kaç uşacıyn annısını
Öpemedi yalpak ana?

Açlık Kurbanları, gerçek olaylara dayanan önemli bir eser.
Oyunun kahramanlarını Zanet yakından tanıyor. Çünkü
onlar Kongaz köyünden; onun ailesinden, yakınlarından
birileri. Acılarını hâlâ hissediyor, yaşıyor.

